

Financieel verslag per 30 juni 2016

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare)

Inhoud

1	Directieverslag	3
1.1	Directieverslag over het boekjaar afgesloten op 30 juni 2016	3
	1.1.1 Relatie Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) Nederland en IFAW Inc. (Verenigde Staten)	4
	1.1.2 Financiering	7
	1.1.3 Reserves en fondsen	8
	1.1.4 Financiële verantwoording	8
1.2	De belangrijkste activiteiten	9
	1.2.1 Handel in wilde dieren	10
	1.2.2 Olifanten	13
	1.2.3 Huisdieren	14
	1.2.4 Noodhulp	16
	1.2.5 Animal Action Educatie	18
	1.2.6 Walvissen	20
1.3	Kort overzicht financiën en doorkijk naar 2017	22
2	Jaarrekening	25
2.1	Balans per 30 juni 2016	26
2.2	Staat van baten en lasten over het boekjaar afgesloten op 30 juni 2016	27
2.3	Kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op 30 juni 2016	28
2.4	Toelichting algemeen	29
2.5	Toelichting op de balans per 30 juni 2016	33
2.6	Toelichting op de staat van baten en lasten over het boekjaar afgesloten op 30 juni 2016	37
3	Overige gegevens	46
3.1	Accountantsverklaring	47
3.2	Meerjarenbegroting voor boekjaren 2017-2019 *(geen accountantscontrole toegepast)	48

1. Directieverslag

1.1 Directieverslag over het boekjaar afgesloten op 30 juni 2016

Stichting IFAW is aangesloten bij een wereldwijd opererende groep organisaties zonder winstoogmerk die samen het International Fund for Animal Welfare (IFAW) vormen. Het IFAW heeft kantoren in dertien landen en ondersteunt projecten op het gebied van dierenwelzijn en dierenbescherming in meer dan veertig landen.

IFAW's missie:

Het IFAW redt en beschermt wereldwijd dieren.

IFAW's belofte:

Wij beloven zowel onze donateurs als beleidsmakers, dat we met het oog op het welzijn van dieren altijd streven naar effectieve oplossingen op basis van kennis van zaken, compassie en integriteit.

IFAW's werk:

Het IFAW is van mening dat dieren wezenlijk van waarde zijn en dat we er daarom verantwoordelijk voor zijn om ze te beschermen tegen lijden en uitbuiting om financieel gewin.

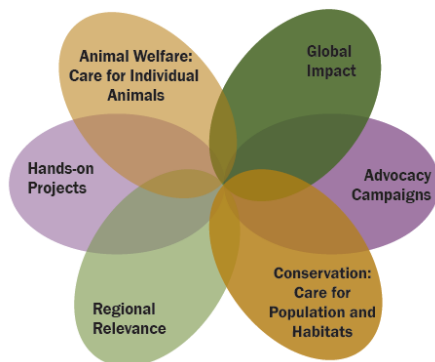
We redden en verzorgen individuele dieren in nood en dragen effectieve oplossingen aan die bijdragen aan een duurzame bescherming van populaties en leefgebieden.

We streven ernaar, dat men in politieke besluitvorming, in wet- en regelgeving, en in de samenleving als geheel zoveel mogelijk het welzijn van dieren laat meewegen.

IFAW's team:

Reddingswerkers, dierenartsen, beleidskundigen, campagnevoerders, wetenschappers, voorlichters en uiterst deskundig ondersteunend personeel. Al deze mensen hebben één ding gemeen: de vastberadenheid om dieren in nood te helpen.

IFAW's veelzijdige aanpak:

IFAW's visie:

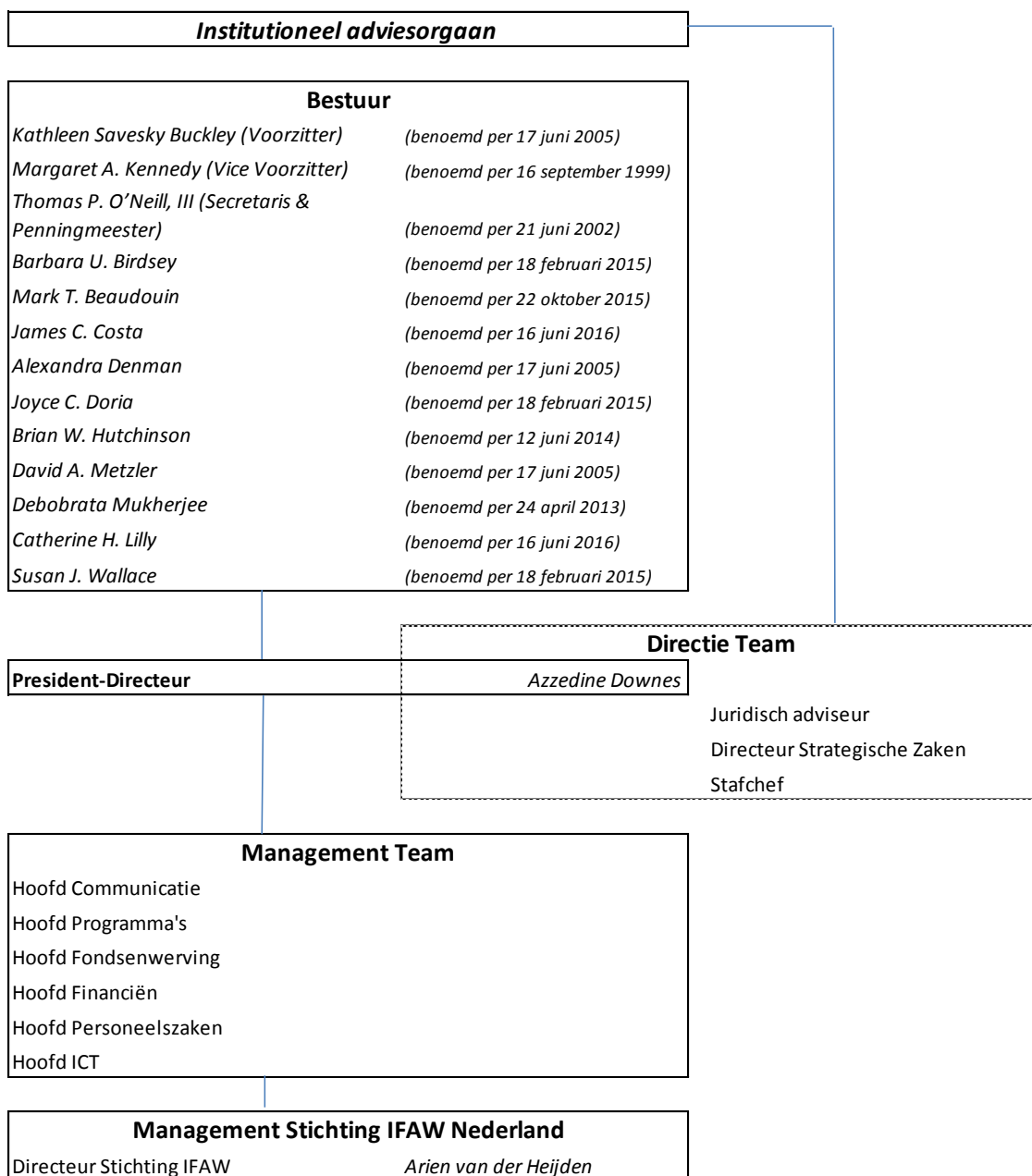
Ons staat een wereld voor ogen, waarin dieren respect en bescherming genieten.

1.1.1 Relatie Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) Nederland en IFAW Inc. (Verenigde Staten)

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) is een Nederlandse stichting met een kantoor in Den Haag. De donateursafdeling verricht de dagelijkse werkzaamheden, beantwoordt vragen van donateurs en publiek en geeft informatie over onze activiteiten op het gebied van dierenwelzijn. Ook de afhandeling van de post en het bankverkeer behoren tot de taken van deze afdeling.

De stichting heeft een directeur, mevrouw Arien van der Heijden; daarnaast is er een communicatiemedewerker, een online marketingmedewerker, een fondsenwerver voor nalatenschappen en grote giften, twee campaigners en financieel administratief personeel. De rol van het International Fund for Animal Welfare, Inc. (Verenigde Staten, hierna 'IFAW VS') voorziet in de ondersteuning van de communicatie, de diverse programma's, de financiële administratie, de ICT-activiteiten, de mailings en de fondsenwerving in samenspraak met Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) en andere zusterorganisaties. Deze diensten worden verricht tegen kostprijs, die volgens het bestuur van de stichting goed overeenkomt met de waarde van de geleverde diensten. Wij zijn van mening dat dit systeem het meest efficiënt en effectief is om de kosten te beheersen. Bovendien heeft het IFAW zo wereldwijd hetzelfde gezicht naar buiten.

Governance/Organisatiestructuur en verantwoordelijkheden

Het bestuur bestond per 30 juni 2016 uit dertien bestuursleden.

Elk bestuurslid wordt (her)benoemd voor een periode van drie jaar. Alle bovenvermelde personen waren het gehele boekjaar in functie tot aan de datum van ondertekening van de jaarrekening. In boekjaar 2016 ontvingen bestuursleden geen bezoldiging (boekjaar 2015: geen).

De benoemingscommissie van het huidige bestuur doet aanbeveling voor nieuwe leden en beoordeelt kandidaatleden op basis van specifieke kennis en vaardigheden. Nieuwe kandidaten kunnen zowel door de huidige bestuursleden als door medewerkers worden voorgedragen. Tijdens de Algemene Jaarvergadering in juni vindt de verkiezing van nieuwe bestuursleden plaats en kunnen bestuursleden bij wie de termijn van 3 jaar afloopt, worden herkozen. De bestuursleden worden onderverdeeld in drie groepen, waarvan de zittingstermijn in drie opeenvolgende jaren verstrijkt. Na hun benoeming nemen nieuwe bestuursleden deel aan een oriëntatiebijeenkomst en ontvangen ze een handboek met informatie, waaronder IFAW's missie- en waardenverklaring, organisatieschema's, handboek voor Raad van bestuur, programmaplannen, de samenstelling van Raad van bestuurscommissies, financiële overzichten, de statuten en het beleid ter voorkoming van belangenverstremming. Sommige bestuursleden mogen ook binnen andere organisaties bestuursfuncties vervullen, echter dienen zij jaarlijks een Verklaring Belangenverstremming te ondertekenen waarin alle nevenfuncties worden vermeld. In het boekjaar dat op 30 juni 2016 werd afgesloten, heeft het management van Stichting IFAW bij haar bestuursleden geen activiteiten geconstateerd waarbij sprake was van belangenverstremming.

Bestuursleden zijn verantwoordelijk voor bestuur en toezicht op de Organisatie, fiduciair management, het onderhouden van netwerken, en fondsenwerving. Bestuursleden zijn de ambassadeurs van de Organisatie. Zij zien erop toe, dat de Organisatie op effectieve wijze haar missie ten uitvoer brengt door te waarborgen dat alle initiatieven, besluiten tot financiële ondersteuning van projecten en programma's, beleggingen en investeringen, alsmede het beheer van donateursgeldten de missie van het IFAW ondersteunen en bevorderen.

De **Institutioneel adviesorgaan** voorziet de President-Directeur en diverse medewerkers binnen de organisatie van deskundig advies. Het adviesorgaan dient de President-Directeur met het oog op het nemen van beslissingen zoveel mogelijk gezichtspunten aan te reiken en hem bij te staan bij diens inspanningen om de slagkracht van de organisatie te versterken. Momenteel zijn er binnen het adviesorgaan adviseur Beleidszaken en een adviseur Strategische Samenwerking actief.

Het **Directie Team** fungeert als de hoeder en promotor van de missie van het IFAW en ziet erop toe dat het Strategisch Plan wordt uitgevoerd. Het team bestaat uit de President-Directeur, de stafchef, het managementteam, de juridische adviseur, de directeur strategische zaken, het institutioneel adviesorgaan en ondersteunend personeel.

De **President-Directeur** rapporteert aan het overkoepelende bestuursorgaan voor alle rechtspersonen van IFAW wereldwijd. De President-Directeur is eindverantwoordelijk voor een geheel gezond klimaat binnen de Organisatie en ziet erop toe dat zij aan haar missie om wereldwijd dieren te redden en te beschermen beantwoordt.

De President-Directeur is niet alleen de belangrijkste schakel tussen het bestuur en de organisatie als geheel, maar is ook toonaangevend voor de interne verhoudingen binnen de Organisatie en treedt het meest naar buiten in de contacten met donateurs, regeringsleiders en hoge ambtenaren. De President-Directeur geeft direct leiding aan de directeuren van de nationale en regionale IFAW-vestigingen.

De **juridisch adviseur** voorziet de President-Directeur en leidinggevende functionarissen binnen de Organisatie van juridische adviezen, beheert de rechtsverhoudingen binnen de Organisatie en ziet toe op de naleving van wet- en regelgeving door alle IFAW-vestigingen.

Tot de taken van de **directeur strategische zaken** behoort het ontwikkelen, controleren en evalueren van de strategische plannen van de Organisatie; het coördineren van activiteiten in het kader van internationale verdragen en overeenkomsten; het faciliteren van interne en externe strategiebesprekingen; het verzorgen van het projectbeheer voor speciale evenementen; en het adviseren en ondersteunen van de afdeling Fondsenwerving.

De **stafchef** dient erop toe te zien dat de in het strategisch plan omschreven visie van de President-Directeur in alle geledingen van de organisatie wordt begrepen. Samen met het managementteam en andere leidinggevende functionarissen ziet de stafchef erop toe dat de activiteiten van de Organisatie beantwoorden aan de gestelde prioriteiten en dat de werkdruk voor de President-Directeur beperkt blijft.

Van het **Managementteam** wordt verwacht dat zij leiding geeft op organisatorisch en strategisch terrein. Zij is verantwoordelijk voor het lijnmanagement aan medewerkersteams die vanuit uiteenlopende geografische locaties opereren. **Deze organisatiestructuur stelt Stichting IFAW** (International Fund for Animal Welfare) in staat om de wereldwijd binnen de organisatie aanwezige talenten en vaardigheden tot hun recht te laten komen. Het Managementteam wordt gevormd door de afdelingshoofden en de directiefunctionarissen die direct leiding geven aan onze dierenwelzijns- en natuurbeschermingsprogramma's, de afdelingen Communicatie, Personeelszaken, Financiën, ICT en Fondsenwerving. Voor de afdelingen Programma's, Communicatie en Fondsenwerving zijn veel medewerkers actief binnen de regio- en nationale kantoren, terwijl de activiteiten van Financiën, ICT en Personeelszaken voornamelijk zijn gecentraliseerd in de Verenigde Staten.

De leiding van de activiteiten in Nederland berust bij de **Directeur van Stichting IFAW** (International Fund for Animal Welfare) in Nederland. Zij is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding aan de medewerkers van de donateursafdeling, de afdeling communicatie, de afdeling fondsenwerving, de campagneafdeling en het administratief personeel. Zij rapporteert aan de Regiodirecteur van IFAW-EU.

1.1.2 Financiering

Inkomsten worden vooral verkregen uit de maandelijkse giften van trouwe donateurs en in reactie op nieuwsbrieven en educatieve mailings, via televisiecampagnes en door telemarketingactiviteiten.

Het merendeel van de inkomsten komt binnen als reactie op oproepen in onze periodieke nieuwsbrieven. In deze nieuwsbrieven en andere uitingen informeren wij onze (potentiële) donateurs over de doelstellingen en de resultaten van het werk van het IFAW. Wij bieden de lezer ook altijd de gelegenheid om Stichting IFAW te steunen. Structurele giften van trouwe donateurs dragen ook bij tot de algehele fondsgelden.

1.1.3 Reserves en fondsen

Het doel van de ten behoeve van IFAW wereldwijd aangehouden reserves is tweeledig: enerzijds dienen deze reserves om de financiële risico's te verminderen die inherent zijn aan de activiteiten van de Organisatie; anderzijds versterken zij de financiële basis om de programma's doorgang te laten vinden en de reputatie van het IFAW te bevorderen. De wereldwijd aan het IFAW gelieerde organisaties zijn financieel en operationeel onderling afhankelijk van elkaar. De omvang en aard van de reserves die de overige IFAW-organisaties aanhouden, kunnen als zodanig afwijken.

Per 30 juni 2016 wordt door Stichting IFAW een continuïteitsreserve en een bestemmingsreserve aangehouden.

De **continuïteitsreserve** wordt aangehouden om te waarborgen dat de Organisatie ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen en om de financiële risico's te verminderen die inherent zijn aan de activiteiten van de Organisatie (zie toelichting 2.5.3 bij de Jaarrekening).

De **bestemmingsreserve** stelt Stichting IFAW in staat beleggingsopbrengsten te genereren. Deze reserve wordt aangehouden als vrij beschikbare financieringsbron ter ondersteuning van de strategische langetermijndoelstellingen van de Organisatie (zie toelichting 2.5.3 en 2.5.7 bij de Jaarrekening).

1.1.4 Financiële verantwoording

Het IFAW hecht veel belang aan transparantie en het verstrekken van betekenisvolle en duidelijke informatie over programma's en financieel beheer. De Organisatie streeft ernaar om door middel van haar activiteiten en de wijze van rapportering daarover vertrouwen bij het publiek te wekken en dat vertrouwen in stand te houden. Het IFAW werkt voortdurend aan het evalueren en verbeteren van de verslagleggingsprocedures en streeft ernaar dit zoveel mogelijk te doen aan de hand van 'best practices' en in nauw overleg met haar partners, toezichhoudende instanties en andere organisaties.

De jaarrekening van Stichting IFAW is samengesteld in overeenstemming met Richtlijn 650 van de Raad voor de Jaarverslaggeving, de 'Richtlijn verslaggeving fondsenwervende instellingen'. Stichting IFAW zet zich in om te voldoen aan het per 1 januari 2016 van kracht geworden nieuwe validatiestelsel, met inbegrip van de naar aanleiding van dit stelsel en het nieuwe CBF-keurmerk gewijzigde Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen van de Vereniging van Fondsenwervende Instellingen (VFI).

De jaarrekening van Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) wordt gecontroleerd door BDO Audit and Assurance B.V.

1.2 DE BELANGRIJKSTE ACTIVITEITEN

Stichting IFAW is aangesloten bij een wereldwijd opererende groep organisaties zonder winstoogmerk die samen het International Fund for Animal Welfare (IFAW) vormen. Het IFAW heeft kantoren in dertien landen en ondersteunt projecten op het gebied van dierenwelzijn en dierenbescherming in meer dan veertig landen. Hun missie: *Het IFAW redt en beschermt wereldwijd dieren.*

Met het oog op de uitvoering van de programma's onderscheidt het IFAW de volgende prioriteitsterreinen:

- Illegale handel in wilde dieren
- Walvissen
- Olifanten
- Huisdieren (honden en katten)
- Noodhulp (hiertoe behoren noodhulpoperaties bij rampen en de opvang/rehabilitatie van in het wild levende dieren)
- Animal Action Educatie

Door een combinatie van directe uitgaven en bijdragen aan programma's in eigen land én in het kader van internationale campagnes van het IFAW, heeft **Stichting IFAW** in het verslagjaar een aanzienlijke bijdrage geleverd aan de realisering van de belangrijkste strategische doelen van de organisatie. De Stichting voert programma's uit die educatief, wetenschappelijk of onderzoekend van aard zijn en zijn ontworpen om het publieke bewustzijn met betrekking tot dieren en hun behoeften te vergroten.

1.2.1 HANDEL IN WILDE DIEREN

De illegale handel in wilde dieren is een wereldwijde en veel omvattende industrie die veel diersoorten in hun voortbestaan bedreigt, en er tevens de oorzaak van is dat veel dieren pijn lijden en gedood worden. In samenwerking met overheidsinstanties, douaneautoriteiten en parkwachters zet het IFAW zich in om wilde dieren tegen stropers en de illegale handel te beschermen. Daarnaast geven we voorlichting aan consumenten om hen ervan te weerhouden verboden wildlifeproducten te kopen.

Onze belangrijkste activiteiten op dit gebied zijn:

- Aanscherping van internationale verdragen
- Training van handhavingsfunctionarissen
- Strijd tegen de illegale handel in lichaamsdelen van tijgers en ivoor van olifanten
- Onderzoek naar de illegale handel via internet
- Voorlichting aan consumenten om ze ertoe te bewegen geen wildlifeproducten te kopen
- Nauwe samenwerking met Interpol in de strijd tegen wildlifecriminaliteit

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) te Den Haag heeft financiële ondersteuning geboden aan andere IFAW-organisaties in de vorm van onvoorwaardelijke subsidies ter bevordering van de missie, waaronder ook de strijd tegen de illegale handel in wilde dieren (zie *Jaarrekening, toelichting 2.6.9, Bestedingen toegerekend aan kernactiviteiten IFAW, onder Bijdragen aan gelieerde organisaties internationale programma's, Wildlifecriminaliteit & bewustmaking consument 2015/2016 ad €471.382*).

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) Den Haag:

De Nederlandse overheid werpt zich op als een voorvechter voor de bescherming van wilde dieren wereldwijd. De in maart 2016 in Den Haag gehouden conferentie Save Wildlife getuigt van de ambitie van Nederland om het natuurlijk erfgoed van onze planeet te beschermen door samen te werken met andere regeringen en internationale publieke en particuliere organisaties. Deze duidelijke politieke ambitie blijkt ook uit het krachtig pleidooi dat Nederlandse politici hebben gevoerd voor de implementatie van het gloednieuwe EU-Actieplan tegen de handel in wilde dieren en de Europese Strategie voor natuurbehoud in Afrika. Nederland levert de grootste bijdrage aan het African Elephant Fund ter ondersteuning van de implementatie van het Actieplan Afrikaanse olifanten. De wederelexport van ivoor vanuit Nederland is verboden en Nederland voert een nationaal beleid op het gebied van de trofeejacht dat internationaal gezien als zeer restrictief kan worden beschouwd. Zo voerde Nederland een verbod in op de import van trofeeën afkomstig van de 'plezierjacht' op sleutelsoorten zoals olifanten, neushoorns, ijsberen, leeuwen en nijlpaarden. De afgelopen jaren heeft Nederland door middel van projectfinanciering de strijd tegen wildlifecriminaliteit rechtstreeks ondersteund. In Afrika en Azië werden verschillende projecten opgezet om wildlifecriminaliteit vanaf de bron tot aan de verkooplanden te bestrijden. Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) is dan ook trots te kunnen melden, dat we samen met de Nederlandse regering, IUCN Nederlands Comité en partners in de regio participeren in een ambitieus project om wildlifecriminaliteit in de Hoorn van Afrika aan te pakken. Via deze samenwerking ondersteunen we zowel lokale gemeenschappen als handhavingsinstanties in de Hoorn van Afrika. (Zie *Jaarrekening, toelichting 2.6.1, Baten uit eigen fondsenwerving-overheid, 2015/2016, €76.584*)

Workshop preventie illegale handel

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) heeft samen met de Oegandese Belasting- en Douaneautoriteit (URA), de Uganda Wildlife Authority (UWA) en het VN-bureau voor drugs- en misdaadbestrijding een trainingsworkshop gegeven met als thema de preventie van de illegale handel. Het betrof een nationale workshop waaraan werd deelgenomen door douanefunctionarissen uit diverse delen van Oeganda en leden van de CITES-Beheerautoriteit. Deze training vond plaats van 14 t/m 18 maart 2016 in hotel Portea in Entebbe, Oeganda.

Deze workshop werd mogelijk gemaakt dankzij de subsidie die door het ministerie van Buitenlandse Zaken was verstrekt via de IUCN (International Union of Conservation of Nature), IUCN Nederlands Comité en Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare).

Training ondersteuning juridische aspecten en rechtsvervolgning

Stichting IFAW financierde een training voor functionarissen van UWA (Uganda Wildlife Authority), de rechterlijke macht, de politie, de Oegandese belasting- en douaneautoriteit en het openbaar ministerie. Zij werden op kundige wijze geïnformeerd over de omvang van de wildlifecriminaliteit in Oeganda, over relevante wet- en regelgeving, bestaande vormen van samenwerking tussen instanties, en strategische interventies om wildlifecriminaliteit aan banden te leggen. Het belangrijkste rendement van de training was dat het justitieel apparaat en de bij opsporing en vervolging betrokken instanties voortaan nog slagvaardiger kunnen optreden.

Onze dank gaat uit naar het Nederlands ministerie van Buitenlandse Zaken, die mede-initiator van deze workshop was en via samenwerking met IUCN Nederlands Comité en het Horn of Africa Regional Environment Centre and Network steun heeft gegeven aan de implementatie van een preventieprogramma om wildlifecriminaliteit in de Hoorn van Afrika in te dammen.

Een laatste, maar zeker niet onbelangrijk wapenfeit: Nederlandse diplomaten speelden een belangrijke rol bij het verwerven van steun in Marokko, Algerije en Europa voor een voorstel om de met uitsterven bedreigde berberaap de hoogste beschermingsstatus toe te kennen (bijlage I van CITES).

(Zie Jaarrekening, toelichting 2.6.9, Bestedingen toegerekend aan kernactiviteiten IFAW, Projecten in eigen beheer, Wildlifecriminaliteit & bewustmaking consument 2015/2016 2015/2016 ad €94.450).

Richtlijnen en instructiemateriaal voor reisorganisaties

In de afgelopen twee jaar heeft het IFAW meegeholpen om richtlijnen en instructiemateriaal op te stellen voor het bevorderen van de zorg voor dieren in vakantiegebieden. Samen met WAP en SPOTS ontwikkelde het IFAW cursusmateriaal om reisorganisators te helpen aandacht te geven aan het welzijn van dieren bij het aanbieden van reizen. We hebben gedragsregels voor reisbureaus opgesteld en mensen die in hun vakantie graag iets met dieren willen doen, bieden we alternatieven. In de eerste week van 2016 ging tijdens de jaarlijkse vakantiebeurs deze training van start met de eerste groep reisbureaus. Na de cursus en het behalen van het afsluitend examen hadden deze organisaties voldoende kennis om bij te kunnen dragen aan een betere wereld voor dieren door geen reizen meer aan te bieden die ten koste gaan van het welzijn van dieren.

IFAW Wereldwijd:

Een jaar nadat het IFAW van start was gegaan met tenBoma, een baanbrekend project dat een enorme impuls geeft aan de mogelijkheden van handhavingsinstanties om de vaak zeer georganiseerde netwerken van ivoorstroppers in Afrika op de knieën te krijgen, hield professor Judi W. Wakhungu, PhD. een belangwekkende toespraak voor een forum van het Amerikaans congres. Professor Wakhungu is minister van Milieu, Water en Natuurlijke Rijkdommen van Kenia. Zij zette uiteen hoezeer wildlifecriminaliteit een gevaar vormt voor de internationale veiligheid en presenteerde tenBoma als een machtig wapen tegen de golf van dood en verderf die wildlifecriminaliteit nu nog veroorzaakt.

Het IFAW blijft voortdurend zoeken naar vormen van samenwerking om op mondiaal niveau wildlifecriminaliteit aan te kunnen pakken. Zo hebben we een overeenkomst gesloten met het Horn of Africa Regional Environment Center om met hun steun het Horn of Africa Wildlife Enforcement Network op te zetten. Ook kwamen we met het INTERPOL Global Complex for Innovation overeen om de reeds vruchtbare samenwerking met deze wereldwijde politieorganisatie nog verder uit te bouwen.

Het IFAW speelt een belangrijke rol in de strijd tegen de illegale handel binnen de EU. De wetenschappelijke studiegroep van de Europese Unie besloot in juli 2015 een negatief oordeel uit te spreken over de import in de EU van jachttrofeeën van Afrikaanse olifanten vanuit Tanzania en Mozambique. Samen met Botswana (dat vrijwillig een verbod op de trofeejacht instelde) vormen deze landen nu een groot deel van het Afrikaanse continent waar de import van zulke producten intussen verboden is. Na meer dan drie jaar actie voeren door het IFAW besloten de Europese Commissie en de Europese Unie onder Nederlands voorzitterschap tot de invoering van een intergouvernamenteel Europees actieplan tegen de handel in wilde dieren.

Het IFAW heeft initiatieven om ivoor te vernietigen altijd gesteund. We hebben ook van harte de Keniaanse overheid en de Kenya Wildlife Service ondersteund bij de verbranding van 105 ton olifantenuivoor. In de aanloop naar de allereerste topontmoeting van de Giants Club waarbij Afrikaanse leiders de olifantencrisis bespraken, organiseerde het IFAW een topontmoeting tussen de Kenya Wildlife Conservancies Association en de Conservation Alliance of Kenya. Gesproken werd over de noodzaak van meer daadkracht vanuit de gemeenschap bij de bescherming van olifanten en er werd een 'maatschappelijk convenant' opgesteld.

Onze inspanningen om een eind te maken aan de illegale handel in ivoor zijn in het achterliggende jaar beloond. Zo legde de regering Obama de laatste hand aan nieuwe wetgeving die de Afrikaanse olifant moet beschermen en kondigde de Chinese president Xi Jinping aan dat China strenge controle zal gaan uitoefenen op de binnenlandse handel om olifanten te beschermen.

Onze bewustmakingscampagnes in China en investeringen in goodwill bij de Chinese overheid zijn niet tevergeefs geweest, want een handelsverbod is in de maak. Chinese beroemdheden voerden in de afgelopen jaren met succes campagne onder het motto 'nee tegen ivoor', een resultaat dat voor een belangrijk deel te danken is aan gedoneerde advertentieruimte ter waarde van miljoenen dollars). Het gevolg was dat China Outdoor Data Corporation (CODC), een bedrijf dat trendmatige ontwikkelingen in de reclamewereld en merkbewustheid analyseert, het IFAW in 2015 in de categorie 'buitenreclame' als een van de 20 meest herkenbare merknamen noemde.

Vorig boekjaar waren we al gestart met het inzetten van deze Chinese beroemdheden. Die aanpak culmineerde in een bezoek aan Kenia door een Chinese delegatie mediadirecteuren onder aanvoering van Central Television-presentator Yue Zhang en andere Chinese ambassadeurs voor dierenrechten. Dit bezoek vond plaats op initiatief van het IFAW, dat Chinese gemeenschappen in Afrika wil mobiliseren om stelling te nemen tegen wildlifecriminaliteit. Geïnspireerd door een bezoek van Grace Ge Gabriel, regiodirecteur IFAW Azië, organiseerde een coalitie in Malawi een ontmoeting met de

Chinese ambassadeur in Malawi. Deze tekende de campagne Stop Wildlife Crime, waarbij hij benadrukte dat zijn regering vastbesloten was de strijd met de illegale handel in ivoor aan te gaan.

De Amerikaanse Fish & Wildlife Service besloot naar aanleiding van petitie om de Afrikaanse olifant en alle ondersoorten schubdieren als bedreigde soorten te erkennen tot een herbeoordeling van de status van deze dieren. Het verzoek met betrekking tot schubdieren geldt alle zeven ondersoorten, die formeel nog geen beschermde status hebben, en werd door het IFAW en andere NGO's ingediend.

Frankrijk volgde in de voetsporen van Australië met een verbod op de import van trofeeën van leeuwen. In Nederland werd een importverbod van kracht voor trofeeën afkomstig van leeuwen, neushoorns en ijsberen. Ook hiermee levert ons land een niet mis te verstane bijdrage aan de strijd tegen wildlifecriminaliteit. Nog geen half jaar na de tragische dood van Cecil de leeuw kondigde de Amerikaanse Fish and Wildlife Service concrete maatregelen aan om de Afrikaanse leeuw onder de Wet op bedreigde diersoorten, te beschermen. Het IFAW was een van de eerste ondertekenaars van de petitie om de Afrikaanse leeuw uit hoofde van de Wet op bedreigde diersoorten de beschermde status te verlenen. Om de ware omvang en reikwijdte van de wereldwijde trofeejacht in kaart te brengen, maakte het IFAW een analyse van de hoeveelheden trofeeën die werden getransporteerd, of juist gezegd: 'verhandeld', tussen het ene land en het andere, waarbij over de hele wereld de grootste importeurs van trofeeën eruit werden gelicht. In ons onderzoeksrapport *Killing For Trophies: An Analysis of Global Trophy Hunting Trade* tonen we aan dat tussen 2004 en 2014 naar schatting tenminste 1,7 miljoen jachttrofeeën internationaal werden verhandeld, waarvan zeker 200.000 exemplaren afkomstig van soorten of ondersoorten (ook wel aangeduid als 'taxonomische groepen'), die door CITES als bedreigd zijn aangemerkt. Hoewel er overal ter wereld vraag is naar jachttrofeeën, is 97% van de totale vraag afkomstig uit slechts 20 landen.

Naast dit alles heeft het IFAW ook trainingen aan het management van tijgerreservaten in India verzorgd.

1.2.2 OLIFANTEN

Het IFAW zet zich in om olifanten een vrije en veilige leefomgeving te garanderen en ze te beschermen tegen de illegale handel in ivoor en andere bedreigingen. Om verlies van leefgebied en andere gevaren voor olifanten zoveel mogelijk te beperken en waar mogelijk te stoppen, betrekken we de lokale bevolking bij onze pogingen stropers te bestrijden en confrontaties tussen mensen en olifanten te voorkomen. We verzorgen trainingen aan parkwachters en voorzien hen van de benodigde uitrusting. Daarnaast zetten we ons in voor het behoud van trekroutes voor olifanten. Naast onze lokale projecten in het oosten, zuiden, westen en midden van Afrika en in Azië mobiliseren we donateurs over de hele wereld politici in hun land om steun te vragen voor de strijd tegen ivoorstropers en voor projecten die gericht zijn op de bescherming van olifanten.

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) Den Haag heeft financiële ondersteuning geboden aan andere IFAW-organisaties in de vorm van onvoorwaardelijke subsidies ter bevordering van hun missie, waaronder ook de bescherming van olifanten (zie *Jaarrekening, toelichting 2.6.9, Bestedingen toegerekend aan kernactiviteiten IFAW, onder Bijdragen aan gelieerde organisaties internationale programma's, Olifanten 2015/2016 ad €81.186*).

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) Den Haag:

Southern Tanzania Elephant Program (STEP) is een beschermingsproject voor olifanten in het zuiden van Tanzania. Overtuigd van het belang van effectief beschermde gebieden en het welzijn van de mensen die daar wonen, werkt STEP samen met een verscheidenheid aan partners om olifanten duurzame veiligheid te bieden. Voor de diersoorten in de ecosystemen Ruaha, Udzungwa en Selous is deze samenwerking van fundamenteel en collectief belang. STEP voert ook verkenningsvluchten uit om stropers op te sporen. Hun vliegtuigje was gecrasht en ze hadden een nieuwe nodig. Met een gift van Stichting IFAW en andere organisaties hebben ze een ander vliegtuig kunnen kopen en kunnen nu doorgaan met verkenningsvluchten boven Ruaha-Runga om de grootste populatie olifanten in Oost-Afrika te beschermen. Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) Den Haag heeft bijgedragen aan de financiering van een nieuw vliegtuig met een subsidie aan STEP van €2.500,- zodat ze door kunnen gaan met hun werk voor olifanten. (Zie *Jaarrekening, toelichting 2.6.9, Bestedingen toegerekend aan kernactiviteiten IFAW, onder Projecten in eigen beheer, Olifanten 2015/2016 ad €2.500*).

IFAW Wereldwijd:

Een samenwerking tussen de Wildlife Trust of India, het IFAW, Elephant Family, IUCN Nederlands Comité en de World Land Trust mondde uit in de oprichting van de Asian Elephant Alliance. Deze alliantie heeft zich ten doel gesteld om £20 miljoen op te halen voor het instellen van 100 nieuwe olifantencorridors tussen nu en 2025. De hertog en hertogin van Cambridge hebben een bezoek gebracht aan het IFAW-Wildlife Trust of India Wildlife Rescue Centre in Kaziranga als onderdeel van hun zevendaagse rondreis door India. Ze gaven jonge neushoorns flesvoeding en speelden met ze. Hun reis trok wereldwijde media-aandacht.

Het IFAW verlengde de pachtovereenkomst met de grondeigenaren van de Kitenden Corridor Conservation Area (KCCA), een gebied van 105 km². In de overeenkomst is vastgelegd dat dit gebied niet mag worden bebouwd en dat het als veilige trekroute geldt voor olifanten tussen de berg Kilimanjaro en Amboseli National Park. Het IFAW en de African Wildlife Foundation (AWF) hebben de grond voor de duur van twee jaar gepacht.

1.2.3 HUISDIEREN

Er zijn in landen als de VS, Canada, Nederland en het Verenigd Koninkrijk diverse studies gedaan waarin het verband tussen huiselijk geweld en de mishandeling van huisdieren is onderzocht en beschreven. Hieruit is naar voren gekomen, dat deze twee vormen van geweld duidelijk verband met elkaar houden. In het Verenigd Koninkrijk is er een stichting, 'Paws for Kids', die huisdieren opvangt die uit een situatie van huiselijk geweld komen. IFAW UK is officieel partner bij dit initiatief.

Om te waarborgen dat de dieren in een gemeenschap op korte én lange termijn goed verzorgd worden, moeten de leden van die gemeenschap zich daar samen sterk voor maken. Om zoveel mogelijk dieren en gemeenschappen te kunnen helpen, reikt het IFAW via het Humane Community Development Initiative een aantal instrumenten aan waarmee meer inzicht kan worden verkregen in de problemen van een gemeenschap en in de altijd unieke populatie honden en katten

binnen die gemeenschap. Het IFAW biedt aan mensen uit de gemeenschappen workshops aan waarin ze samen over hun zorgen kunnen praten en inzicht krijgen in de onderliggende oorzaken. Ook helpen we ze beheerplannen op te stellen waarin de specifieke behoeften van honden, katten en mensen in die gemeenschap aan de orde komen.

Het IFAW benadert deze gemeenschappen met respect en probeert in goed overleg vast te stellen waar men behoefte aan heeft en welk doel men voor ogen heeft. Ook brengen we de barrières in kaart die een veilig, diervriendelijk en duurzaam beheer van honden en katten in de weg staan. Aan de hand van een holistische combinatie van gezamenlijke inzet, praktische zorgverlening, goede voorlichting over een verantwoorde omgang met dieren en diervriendelijke methoden om huisdierenpopulaties in de hand te houden, dragen we bij aan een betere wereld voor honden en katten. Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) Den Haag heeft financiële ondersteuning geboden aan andere IFAW-organisaties in de vorm van onvoorwaardelijke subsidies ter bevordering van hun missie, waaronder ook de bescherming van huisdieren (zie *Jaarrekening, toelichting 2.6.9, Bestedingen toegerekend aan kernactiviteiten IFAW, onder Bijdragen aan gelieerde organisaties internationale programma's, Huisdieren 2015/2016 ad €150.857*).

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) Den Haag:

In Nederland wordt steeds meer onderzoek gedaan naar de relatie tussen huiselijk geweld en mishandeling van huisdieren. In 2009 onderzocht de Universiteit van Utrecht samen met de Stichting Dierzijn in hoeverre mensen zich bewust zijn van de relatie tussen huiselijk geweld en mishandeling van huisdieren. Aan de hand van dit documentonderzoek wilde men helder krijgen welke preventieve en andere maatregelen er in Nederland, maar ook in andere landen zijn genomen om dit verband aan te tonen en welke maatregelen hebben bijgedragen tot structurele oplossingen, en hoeveel draagvlak er is voor het ontwikkelen van gericht beleid op dit gebied.

Hieruit kwam naar voren dat men zich in Nederland nog nauwelijks bewust is van dit probleem, omdat er in ons land nog nooit goed onderzoek naar gedaan is. De auteurs stelden dat het bestaan van een verband tussen huiselijk geweld en mishandeling van huisdieren in Angelsaksische landen niet noodzakelijk betekent dat dit ook in Nederland het geval is.

Daarom is hier nader onderzoek naar gedaan. Er is een enquête gehouden onder 51 vrouwen die een huisdier bezitten en die allemaal een situatie van huiselijk geweld waren ontvlucht. Van deze vrouwen gaf 33% aan, dat degene door wie ze waren mishandeld, bedreigd had hun huisdier(en) iets aan te zullen doen. 55% van de vrouwen gaf aan dat er ook echt geweld tegen hun huisdier(en) was gebruikt. Een alarmerend hoog percentage (41%) zei bovendien dat zij al in een eerder stadium hun huis zouden zijn ontvlucht als ze hun huisdier tijdelijk elders hadden kunnen onderbrengen. Dit varieerde van 3 weken tot 10 jaar, met een gemiddelde van 52 weken.

Voor Stichting IFAW was dit alles aanleiding om in juli 2014 van start te gaan met het proefproject 'Blijf van mijn Dier' (BvmD). Huisdieren die uit een situatie van huiselijk geweld komen, worden in een pleeggezin ondergebracht zolang hun baasje in een opvanglocatie verblijft.

Het project draait nu op volle toeren en steeds meer vrouwenopvanglocaties sluiten zich erbij aan. Eind 2015 roemde de Nederlandse minister van Economische Zaken tijdens de Kamerbesprekingen BvmD als een modeloplossing voor een verborgen maatschappelijk probleem (zie *Jaarrekening, toelichting 2.6.9, Bestedingen toegerekend aan kernactiviteiten*

IFAW, onder *Projecten in eigen beheer, Huisdieren 2015/2016 ad €52.305*). We zijn Stichting 'Het Waardige Dier' zeer erkentelijk voor hun gift van €6.971 als tegemoetkoming in de kosten van diergeneeskundige hulp (*Zie Jaarrekening, toelichting 2.6.1, Baten uit eigen fondsenwerving, Bijdrage Stichtingen*).

IFAW Wereldwijd:

Nadat we in de Bosnische plaats Jajce een project voor gemeenschapsontwikkeling hadden uitgevoerd, zijn we overgegaan tot het sluiten van het vervallen gemeentelijk asiel en brachten de 65 honden die daar in erbarmelijke omstandigheden verbleven, over naar adoptieadressen in Duitsland. Bij deze operatie in het najaar van 2015, die enkele maanden in beslag nam, werden we geassisteerd door onze fantastische partnerorganisatie Streunerglück.

In Playa del Carmen, Mexico, werd begonnen met de bouw van een gloednieuw onderkomen voor Coco's Animal Welfare. Wat begonnen was als een bescheiden kattenopvang, ontwikkelde zich tot een kleinschalige kliniek waar men gratis honden en katten kan laten castreren/steriliseren en waar ook dieren zonder baasje medische zorg ontvangen. Al in de eerste maand werden in de nieuwe kliniek honderden katten en honden behandeld. We verstrekken ook gratis veterinair advies en medische hulp in wijken waar er dringend behoefte aan is. Het was tevens een mooie gelegenheid om de mensen thuis op te zoeken, zodat we niet hoefden af te wachten of ze naar ons zouden komen.

Na ruim twee jaar lang met veel moeite vanuit verschillende locaties, gemeenschappen in Soweto te hebben gediend, is IFAW-partner CLAW (Community Led Animal Welfare) eindelijk op haar thuisbasis in Durban Deep teruggekeerd, waar men weer de beschikking heeft over stromend water en elektriciteit uit zonnepanelen. Dankzij informatie van mensen uit de regio die op advies van CLAW contact hadden opgenomen met de handhavingsautoriteiten, werden vijf personen aangehouden die bij de organisatie van hondengevechten betrokken waren. Acht honden werden in beslag genomen, sommige met afschuwelijke verwondingen.

Tijdens de laatste spreekuren van het jaar hebben we met onze Northern Dogs-kliniek drie dagen lang gedurende 40 uur operaties uitgevoerd, inclusief castratie/sterilisatie van ruim 200 honden, puppy's en katten. Nu het IFAW een nieuwe bestelbus heeft ingezet, kunnen we met gemak alle nodige apparatuur, gedoneerd diervoer en hondenhokken vervoeren op een rondrit van wel 2400 kilometer.

1.2.4 NOODHULP

Het IFAW komt wereldwijd in actie om dieren in acute nood te redden: bij natuurrampen zoals een orkaan of overstroming, maar ook bij rampen waar de mens de hand in heeft, zoals gewapende conflicten, milieurampen of stroperij. Het IFAW Noodhulpteam is opgezet om dieren in nood te redden te rehabiliteren en waar mogelijk weer uit te zetten in de vrije natuur. Als terugkeer naar de natuur niet mogelijk is, zoeken we voor deze dieren een veilige plek waar ze de rest van hun leven optimaal worden verzorgd. Het IFAW probeert ook altijd de onderliggende oorzaken aan te pakken zoals verlies van leefgebieden, de illegale handel, of conflicten tussen mensen en dieren. Ook maken we ons sterk voor de bescherming van in het wild levende dieren en de instandhouding van de biodiversiteit.

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) Den Haag heeft financiële ondersteuning geboden aan andere IFAW-organisaties in de vorm van onvoorwaardelijke subsidies ter bevordering van hun missie, waaronder ook de bescherming van huisdieren (*zie Jaarrekening, toelichting 2.6.9, Bestedingen toegerekend aan kernactiviteiten IFAW*,

onder *Bijdragen aan gelieerde organisaties internationale programma's, Noodhulp 2015/2016 ad €71.385*).

IFAW Wereldwijd

Naast de noodhulp aan dieren in crisissituaties die zich over de hele wereld voordoen, voert het IFAW ook de volgende regionale projecten uit, waarbij een verscheidenheid aan bedreigde diersoorten – groot en klein – wordt gered, gerehabiliteerd of veilige opvang wordt geboden:

- Opvangcentra voor wilde dieren in India
- Opvangcentrum voor beren, Tver-district, Rusland
- Opvangcentrum voor roofvogels, Beijing, China
- Centrum voor redding van en onderzoek naar zeezoogdieren, Cape Cod, VS
- Opvang van pinguïns, Zuid-Afrika en Zuid-Amerika
- Redding van primaten in Afrika en Azië
- Bescherming voor grote katachtigen in gevangenschap in de VS

Het reddings- en onderzoeksteam zeezoogdieren van het IFAW komt al sinds december 1998 in actie voor zeezoogdieren die rond Cape Cod en de zuidoostkust van Massachusetts aanspoelen.

In boekjaar 2015/2016 werd met de 4000ste reddingsoperatie een historische mijlpaal behaald. Op basis van een rijke schat aan gegevens die bij al de reddingsacties zijn opgetekend, hebben we in een wetenschappelijk artikel aangetoond dat individueel aangespoelde dolfijnen die na onderzoek gezond worden bevonden, zowel afzonderlijk als in een groep met succes in zee kunnen worden teruggezet.

De deskundigheid van onze medewerkers als redders van gestrande en in netten verstrikte zeezoogdieren wordt internationaal erkend. Het IFAW organiseerde de Greater Atlantic Regional Stranding Conference in de VS. Ook gaven we leiding aan een team Britse reddingswerkers bij een unieke bevrijdingsactie in de wateren rond IJsland. Ook het walvisreddingsteam van Campobello, een Canadese door het IFAW gesteunde organisatie, voerde een huzarenstukje uit in de Baai van Fundy door een volledig gedesoriënteerde walvis met succes van visgerei te bevrijden.

Nadat een aantal ruimten in het door IFAW ondersteunde dierenasiel in Oekraïne door brand waren verwoest, stelde het IFAW een noodsubsidie beschikbaar om de verloren gegane medische artikelen en voedingswaren te vervangen. Ook werden met onze steun hekken en andere afscheidingen gerepareerd, om de dieren in afwachting van de herbouw van de muren van elkaar te kunnen scheiden. Na maandenlange voorbereidingen werden 20 honden die in Syrië in levensgevaar verkeerden, naar Libanon overgebracht, daarna overgevlogen naar New York en tijdelijk in asiels in Delaware en Pennsylvania geplaatst. Ze konden bijna allemaal direct op een adoptieadres worden ondergebracht.

Ons Noodhulpteam wordt internationaal als toonaangevend erkend. In de acht dagen voorafgaande aan de herdenking van de orkaan Katrina (alweer 10 jaar geleden) bracht het IFAW partnerorganisaties bijeen om tientallen reddingswerkers uit de getroffen regio, maar ook uit Chili en zelfs India, levensreddende technieken te leren, dit met het oog op eventuele volgende natuurrampen.

In zowel Zambia als India hebben we weesolifantjes gered en in een rehabilitatieproject geplaatst. In de uitzettingsfaciliteit Kafue van het Zambia Elephant Orphanage Project hebben we bij vijf weesolifanten een satellietzender aangebracht. Deze dieren maken deel uit van een kudde die wordt voorbereid op vrijlating in de vrije natuur en de uiteindelijke reïntegratie in een wilde kudde.

Omdat we tijgerin Zolushka na haar rehabilitatie en uitzetting in het wild continu hebben gevolgd, konden we de wereld

laten zien dat ze in het uiterste oosten van Rusland welpen ter wereld heeft gebracht. Daaruit blijkt wel, dat ze zich volledig aan een leven in de vrije natuur heeft aangepast en in staat is om op prooidieren te jagen, nakomelingen te krijgen en welpen groot te brengen. Voor het voortbestaan van de Siberische tijger als soort is dit van onschatbare waarde. Een andere tijgerin die als jonge welp was gevonden in het uiterste oosten van Rusland, is ook opgenomen in het Centrum voor rehabilitatie en herintroductie van tijgers en andere zeldzame diersoorten, nabij Vladivostok. Sinds in Beijing het Roofvogelopvangcentrum van het IFAW in 2001 zijn deuren opende op de campus van Beijing Normal University, **zijn hier tot nu toe 4229 roofvogels van ruim 30 verschillende soorten verzorgd**, waaronder haviken, arenden, uilen en gieren. Meer dan 55% van de geredde vogels kon na verzorging weer met succes worden uitgezet. In India werden in Manas National Park Purabi en Dwimalu uitgezet. Deze twee neushoorns die op een omheind terrein onder toezicht van de Wildlife Trust of India (WTI), het IFAW en het Assam Forest Department hadden eerst een periode van gewenning aan de vrije natuur doorgemaakt. Hiermee kwam het totaal aantal uitgezette neushoorns op 10.

1.2.5 ANIMAL ACTION EDUCATIE

Animal Action Educatie (AAE) is een internationaal project dat al vele jaren loopt en waarbij de ruim 15 deelnemende landen dezelfde doelstellingen en resultaten voor ogen hebben. De coördinatie berust bij de regionale IFAW-vestigingen. Het streven is om zoveel mogelijk leerkrachten te bereiken en leerlingen in de leeftijd van 5 tot en met 14 jaar te laten werken met het gratis materiaal van de AAE-bibliotheek. Het zijn volledige lespakketten die gaan over de bescherming van dieren. Het materiaal is in ca. 15 verschillende talen en dialecten beschikbaar.

Deze AAE-bibliotheek is gratis te gebruiken door docenten via de website van het IFAW, als geprint lespakket, en middels samenwerking met een breed scala aan organisaties en webportalen op onderwijsgebied, van MDR, de educatieve marketingafdeling van Dun and Bradstreet in de VS tot European Schoolnet, een gezamenlijk initiatief van ruim 20 ministeries van Onderwijs in Europese landen. Alle deelnemende landen en portalen bijeengenomen kan op basis van het aantal participerende leerkrachten worden geconcludeerd dat in het afgelopen boekjaar naar schatting 4,9 miljoen leerlingen in aanraking zijn gekomen met AAE.

In de loop van het jaar is ook een meertalig platform voor samenwerking via internet opgezet, *AAE Connect*. Het is een proefproject om te onderzoeken of docenten en schoolklassen uit de hele wereld die aan AAE deelnemen, sneller met elkaar in contact kunnen worden gebracht.

De regionale AAE-teams hebben een start gemaakt met het gebruik van nieuwe monitoring-instrumenten en protocols, die meer inzicht moeten bieden in hoe frequent, hoe bewust en op welke schaal docenten en leerlingen bezig zijn met het AAE-materiaal. We hopen op deze manier te komen tot het formuleren van standaardindicatoren, waarmee we de effectiviteit van AAE zowel per land afzonderlijk als in totaal kunnen meten en analyseren. Hoewel tot nu toe nog maar een paar landen aan de hand van deze instrumenten feedback hebben geleverd, blijkt uit de eerste bevindingen niet alleen een kwalitatief sterke betrokkenheid bij de docenten, leerlingen en gezinnen in de doelgroep, maar ook dat men meer kennis heeft gekregen van de met AAE samenhangende dierenwelzijns- en natuurbeschermingsthema's en er positiever tegenover staat.

- 94% van de ondervraagde leerkrachten gaf aan dat het lesmateriaal van Keep Wild Animals Wild, dat in 2015-2016 wereldwijd door Animal Action Education is verspreid, tot meer kennis en een positievere houding bij hun leerlingen heeft geleid.
- 96% van de leerkrachten is van mening dat de voor het lesmateriaal gehanteerde didactische methode aan het

doel heeft beantwoord.

- 48% van de leerlingen deelde het geleerde met hun ouders.

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) Den Haag:

De wolf wint steeds meer terrein in Europa en het is een kwestie van tijd totdat dit prachtige dier zich ook in Nederland vestigt. Wolven horen thuis in het ecosysteem van Nederland, maar ze verdwenen als gevolg van eeuwenlange en meedogenloze jacht.

Nederland staat nu voor nieuwe uitdagingen om conflicten zoveel mogelijk te beperken. Om de wolf opnieuw in Nederland te kunnen verwelkomen, moeten we investeren in bewustmaking en informatieverstrekking. Om die reden heeft IFAW Nederland samen met IVN een lespakket samengesteld voor gebruik op basisscholen in de grensstreek met Duitsland, het deel van Nederland waar de wolf zich naar verwachting in de toekomst zal vestigen. Zo leren kinderen al op jonge leeftijd feiten over wolven te onderscheiden van sprookjes zoals 'de grote boze wolf'. Als samenleving moeten we tijdig de problemen in kaart brengen die de terugkeer van de wolf met zich mee kan brengen, zodat we proactief aan oplossingen kunnen werken en voldoende draagvlak kunnen creëren voor de zijn komst van het dier zoals bijvoorbeeld bij Nederlandse schaapherders.

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) Den Haag heeft financiële ondersteuning geboden aan andere IFAW-organisaties in de vorm van onvoorwaardelijke subsidies ter bevordering van hun missie, waaronder ook Animal Action Educatie (zie *Jaarrekening, toelichting 2.6.9, Bestedingen toegerekend aan kernactiviteiten IFAW, onder Bijdragen aan gelieerde organisaties internationale programma's, Animal Action Educatie 2015/2016 ad €55.221*).

IFAW Wereldwijd

In samenwerking met partner GRI hebben we ter ondersteuning van het Olifantenweeshuis in Zambia (EOP – Noodhulpprogramma) een educatief project opgezet om stroperij tegen te gaan in de omgeving van de uitzettingfaciliteit van EOP in Kafue National Park. We willen dit bereiken met behulp van een **door de gemeenschap gedragen signaleringssysteem en een gerichte strategische voorlichtings- en communicatiecampagne, die deze participatie door de bevolking in het gebied mogelijk maakt en bevordert**. Het bijzondere is, dat in dit project meerdere programma's in zijn geïntegreerd. Het is tevens het eerste proefproject waarin onze nieuwe wijze van communiceren in een omgeving waarin zich vele veranderingen op sociaal gebied en in het gedrag van mensen voltrekken, zichtbaar wordt.

In samenwerking met HELP in Malawi hebben we gebruik gemaakt van feedback uit eerdere proefprojecten met lesmateriaal van een onderwijsproject in Malawi van juni tot oktober 2015. **Deze feedback leidde onder meer tot aanpassingen in de leermethode van HELP en integratie met de natuurvriendelijke grondgebruikmethode van het IFAW-olifantenproject Chikolongo Livelihoods Project** in dit gebied.

In Bosnië werd samengewerkt met UNDP en vrijwilligers uit de gemeenschap, waaronder een aantal politiemensen, lesmateriaal van **AAE verspreid onder 1700 leerlingen van basisscholen in Gradacac, waarvan 12 op het platteland en 1**

in de stad zelf. Gradacac is een van de drie Bosnische gemeenschappen die deelnemen aan het project voor gemeenschapsontwikkeling van het Huisdierprogramma van het IFAW.

Ter ondersteuning van ons werk voor Huisdieren onder de First Nations gemeenschappen in het noorden van Canada is AAE samen met het projectteam een lespakket aan het ontwerpen onder de naam '**door First Nations, voor First Nations**'. **Hierin staan honden centraal, met waar ze behoefte aan hebben, de plaats die ze in de cultuur van First Nations innemen**, en hoe ze moeten verzorgd worden.

In het afgelopen boekjaar hebben de samenstellers van het lesmateriaal voor First Nations de laatste hand gelegd aan de teksten voor leerlingen in twee leeftijdscategorieën (5-7 en 8-10). Er zijn leerplandeskundigen in de arm genomen om de modules af te ronden en te produceren. Waarschijnlijk kunnen docenten en andere belanghebbenden er nog in de eerste helft van 2017 mee aan de slag.

In 2016 deed het AAE-team een oproep aan jongeren in de leeftijd van **18-25 om zich aan te melden voor het jongerenforum People and Wildlife, een nieuw IFAW-initiatief dat door het Disney Conservation Fund wordt gesubsidieerd.** Hiermee willen we jonge mensen met elkaar in contact brengen en toerusten om zich tot de nieuwe generatie pioniers voor natuurbescherming te ontwikkelen. Onderdeel van dit jongerenforum is een online forumgemeenschap en een speciaal jongerenevenement dat in september 2016 in Zuid-Afrika werd georganiseerd, voorafgaand aan de 17de Conferentie van Partijen van de Conventie inzake de internationale handel in bedreigde uitheemse dieren en planten (CITES).

1.2.6 WALVISSEN

Het walvisprogramma van het IFAW is in vijf werkgebieden onderverdeeld:

- **Strijd voor beëindiging commerciële walvisjacht** - het IFAW voert campagne voor de bescherming van walvissen en stopzetting van de jacht in Japan en IJsland en grijpt hiertoe alle mogelijke internationale verdragen en juridische mogelijkheden aan.
- **Stimuleren van walvistoerisme** – onder leiding van het IFAW wordt een aantal projecten uitgevoerd, waarmee verantwoorde vormen van walvistoerisme worden gesteund en die een duurzaam beheer van deze vorm van toerisme helpen waarborgen.
- **Bescherming van leefgebieden** - het IFAW maakt zich sterk voor het instellen van zeereservaten voor de met uitsterven bedreigde walvissen die in deze wateren foerageren, paren, hun jongen ter wereld brengen, of die deze wateren als migratieroute gebruiken.
- **Voorkomen dat walvissen onbedoeld gewond raken** – het IFAW zet zich in om walvissen beter te beschermen tegen gevaren als geluidoverlast onder water, verdrinking in visnetten en botsingen met schepen.
- **Ondersteuning aan wetenschappelijk onderzoek** – het IFAW voert populatieonderzoek uit en ontwikkelt steeds nauwkeuriger meetmethoden en technologieën, die worden ingezet om walvissoorten voor uitsterven te behoeden.

IFAW Wereldwijd:

Snelheidslimiet voor schepen in Nieuw-Zeeland

Het IFAW, de scheepvaartsector en andere belanghebbenden in Nieuw-Zeeland zoeken gezamenlijk naar manieren om de scheepvaart ertoe te bewegen langzamer te varen om walvissen te ontzien. De gemiddelde vaarsnelheid van schepen die een verhoogd gevaar voor walvissen opleveren (langer dan 70 meter), is gedaald van 26,3 tot 19,6 km/uur sinds de havenautoriteit van Auckland een snelheidsprotocol heeft ingesteld.

IJslandse walvisjager belooft dit jaar niet op jacht te gaan.

Het IFAW werkt al heel wat jaren samen met vooraanstaande ondernemers en politici in IJsland die verantwoorde vormen van walvistoerisme willen bevorderen en zich inzetten voor creatieve initiatieven op het gebied van ecotoerisme. We waren dan ook aangenaam verrast toen we vernamen dat Kristjan Loftsson, een omstreden IJslandse visserijmagnaat, had besloten om dit jaar niet in het noordelijk deel van de Atlantische Oceaan op de met uitsterven bedreigde vinvissen te gaan jagen.

Sonic Sea, een film over geluidoverlast op zee, in première op Discovery.

Sonic Sea is een één uur durende documentaire die door de Natural Resources Defense Council (NRDC), het International Fund for Animal Welfare (IFAW) en Imaginary Forces is geproduceerd en op de Amerikaanse televisie voor het eerst is uitgezonden. Met schitterende natuuroptnamen legt deze film pijnlijk bloot, hoezeer zeezoogdieren te lijden hebben van de alsmar toenemende geluidoverlast onder water. Maar de film laat ook zien hoe we deze gevaren eenvoudig kunnen elimineren.

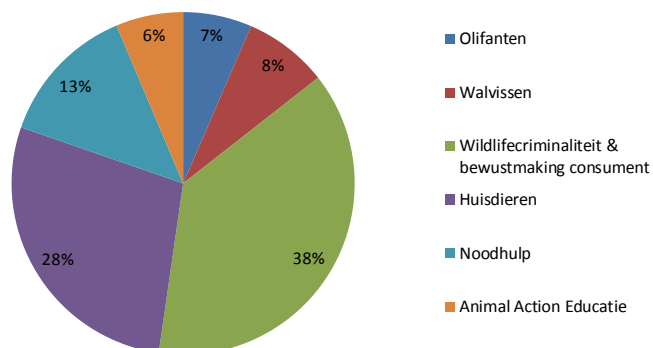
1.3 FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Kort overzicht financiën:

	Werkelijk 2015/2016 € 000's	Begroot 2015/2016 € 000's	Werkelijk 2014/2015 € 000's	Begroot 2016/2017 € 000's
Totaal inkomsten	5,637	5,773	6,114	5,649
Besteed aan doelstellingen	3,373	3,464	4,650	3,641
Besteed aan fondsenwerving	970	1,128	1,042	1,063
Besteed aan beheer en administratie	584	661	569	671
Totaal uitgaven	4,927	5,253	6,261	5,375
Kengetallen				
Besteed aan doelstellingen/totaal	59.8%	60.0%	76.1%	64.5%
Besteed aan fondsenwerving/totaal	17.2%	19.5%	17.0%	18.8%
Besteed aan fondsenwerving/inkomsten uit fondsenwerving	17.6%	20.2%	18.2%	19.4%
Besteed aan doelstellingen/totaal uitgaven	68.5%	65.9%	74.3%	67.7%
Besteed aan fondsenwerving/totaal	19.7%	21.5%	16.6%	19.8%
Besteed aan kosten beheer en administratie/totaal uitgaven	11.8%	12.6%	9.1%	12.5%
Gemiddeld aantal werknemers op full-time basis	11.1		11.9	

Ook in boekjaar 2016 nam het IFAW (International Fund for Animal Welfare) actief en via financiële ondersteuning deel aan projecten en campagnes die de verbetering van het welzijn van dieren en de instandhouding van hun leefgebieden ten doel hebben. Op het gebied van financieel beheer kan gemeld worden, dat de Organisatie haar programmadoelen heeft verwezenlijkt binnen een financieel gezond klimaat. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de uitgaven per programmagebied (zie toelichting bij de Jaarrekening, punt 2.6.9)

Bestedingen aan Kernactiviteiten IFAW 2015/2016

Het boekjaar werd met een batig saldo van €710.000 afgesloten.

Over boekjaar 2016 werd door de Organisatie €5,6 miljoen aan inkomsten uit fondsenwerving verantwoord, ca. €100.000 minder dan begroot.

Deze inkomsten (zie toelichting bij de Jaarrekening, 2.6.1 t/m 2.6.4) werden uit diverse bronnen gegenereerd, zoals hieronder aangegeven.

INKOMSTEN 2015/2016	Werkelijk 2015/2016	Werkelijk 2015/2016	Begroot 2015/2016
	€	%	€
Giften mailingacties voorlichting en educatie	4,616,034	82%	4,799,705
Nalatenschappen	771,000	14%	637,615
Overheid - Ministerie van Buitenlandse Zaken - IUCN	76,584	1%	-
Overige baten eigen fondsenwerving /Bijdrage Stichtingen	48,464	1%	151,285
Giften in natura	59,084	1%	-
Rente en baten uit beleggingen	(37,578)	-1%	100,069
Overige baten-huurinkomsten/EU Fin.Serv.Center	87,615	2%	84,258
Baten uit acties van derden	15,654	0%	-
	5,636,857	100%	5,772,932

Het merendeel van de inkomsten komt binnen als reactie op oproepen in onze periodieke nieuwsbrieven. In deze nieuwsbrieven en andere uitingen informeren wij onze donateurs en potentiële donateurs over de doelstellingen en de resultaten van het werk van het IFAW. We bieden de lezer ook altijd de gelegenheid om direct iets te doen voor dieren en stellen hen in de gelegenheid een bijdrage over te maken middels de bijgesloten acceptgirokaart. De inkomsten uit educatieve mailings namen in dit boekjaar ten opzichte van het jaar ervoor met ca. €330.000 af. Deze afname is voornamelijk te herleiden tot een daling in de giften van vaste maandelijkse donateurs. Deze neergang houdt gelijke tred met de daling van het aantal maandelijkse gevers.

De Inkomsten uit nalatenschappen waren in boekjaar 2015/2016 €150.000,- hoger dan in 2014/2015. De strategische doelstelling om meer spreiding aan te brengen in inkomstenbronnen door meer gebruik te maken van overheidskanalen resulteerde erin dat de Organisatie in boekjaar 2015/2016 een subsidie ontving van IUCN Nederlands Comité. Deze subsidie werd aangewend voor de uitvoering van een project ter bestrijding van Wildlifecriminaliteit in geselecteerde landen in de Hoorn van Afrika in het eerste halfjaar van 2016.

Het onderdeel Wetshandhaving van het programma Wildlifecriminaliteit wordt door het Nederlands ministerie van Buitenlandse Zaken gesubsidieerd.

Stichting IFAW heeft een lange termijn reservefonds ('strategisch fonds') van €1,5 miljoen dat wordt belegd en beheerd door Quilter Cheviot in overeenstemming met onze beleidsverklaring inzake institutionele beleggingen.

Het negatief beleggingsresultaat van €38.000,- is voornamelijk het gevolg van de per 30 juni 2016 lagere beurskoersen.

De totale uitgaven in 2015/2016 bleven beperkt tot €4,9 miljoen (2014/2015: €6,3 miljoen).

De kosten van fondsenwerving bedroegen €158.000,- minder dan begroot, €70.000,- lager dan in het voorgaand boekjaar, wat resulteerde in een lagere dan begrote verhouding 'besteed aan fondsenwerving/inkomsten uit fondsenwerving' (17,6% t.o.v. 20,2%). Dit betreft voornamelijk de kosten van de Organisatie voor direct marketing voor het genereren van maandelijks donaties. Deze kosten werden aan een ander marktsegment besteed omdat TV-spotjes steeds minder opleverden.

Doorkijk naar 2017:

De Organisatie bleef ook in 2016 financieel gezond. De economische groei in Nederland was weliswaar bescheiden, maar niettemin bemoedigend.

De voor boekjaar 2016/2017 door de Organisatie begrote inkomsten en uitgaven blijven op het niveau van het voorgaand boekjaar.

Het IFAW verwacht een nominale daling van de totale bruto inkomsten, gezien de te verwachten wijzigingen per activiteit in boekjaar 2016/2017 ten opzichte van 2015/2016. De Organisatie verwacht een daling in bruto inkomsten uit direct marketing van ca. € 250.000 ten gevolge van te verwachtte acquisitie activiteiten en ter naleving van regelgeving. Deze daling hopen we goeddeels te compenseren met een stijging in subsidies voor specifieke projecten met €200.000,- ten opzichte van het voorgaand boekjaar.

Voor 2016/2017 is in de begroting geen stijging in de inkomsten uit legaten en erfstellingen voorzien, maar we beseffen uiteraard dat de realiteit anders kan zijn.

De uitgaven over 2016/2017 zijn begroot op €5,4 miljoen, waarvan €3,6 miljoen aan de uitvoering van programma's. Uitgaven in het kader van publieksvoorlichting en educatie (hoofdzakelijk via mailingacties) zijn begroot op ca. €3,2 miljoen. Voor financiële bijdragen aan gelieerde organisaties is een bedrag van €0,5 miljoen opgenomen.

De Organisatie verwacht dat de kosten van fondsenwerving in 2016/2017 op hetzelfde niveau zullen liggen als in 2015/2016.

Er zijn verschuivingen in activiteiten om de marketing om nalatenschappen te verhogen, maar daar staan voorziene afnames in andere directmarketingactiviteiten tegenover. Voor 2016/2017 wordt verwacht dat de verhouding kosten fondsenwerving/totaal inkomsten 19,4% zal bedragen, dus onder het door de Organisatie gestelde maximum van 25%.

Den Haag, 9 februari 2017

Margaret Kennedy
Voorzitter Audit and Risk Management Committee

2. Jaarrekening

2.1 Balans per 30 juni 2016

(Na resultaatbestemming)

		2016		2015	
	Toel.	€	€	€	€
ACTIVA					
Materiële vaste activa					
Bedrijfsmiddelen	2.5.1		1,377,020		1,390,659
Financiële vaste activa	2.5.7				
Vastrentende waarden		323,888		362,178	
Aandelen		965,591		1,116,723	
Overige beleggingen		190,437		188,915	
			1,479,916		1,667,816
Vorderingen en overlopende activa					
Vorderingen en vooruitbetaalde kosten	2.5.2	725,822		615,755	
Te ontvangen van gelieerde organisaties	2.5.5	23,891		33,343	
			749,713		649,098
	2.5.7		2,772,211		1,952,167
Liquide middelen			<u>6,378,860</u>		<u>5,659,740</u>
PASSIVA					
Reserves					
Continuïteitsreserve	2.5.3	3,444,360		4,304,842	
Bestemmingsreserve	2.5.3	1,570,877			
Totaal reserves			5,015,237		4,304,842
Langlopende schulden					
Hypothecaire lening	2.5.4	916,985		957,455	
Kortlopende schulden					
Verschuldigd aan gelieerde organisaties	2.5.5	201,157		137,477	
Crediteuren		94,070		133,138	
Te betalen kosten	2.5.6	122,904		110,253	
Overige schulden	2.5.4	28,507		16,575	
			1,363,623		1,354,898
			<u>6,378,860</u>		<u>5,659,740</u>
De toelichting vormt een integraal onderdeel van deze jaarrekening					

2.2 Staat van baten en lasten over het boekjaar afgesloten op 30 juni 2016

		Werkelijk 2015/2016	Begroot 2015/2016	Werkelijk 2014/2015	Begroot 2016/2017
	<i>Toel.</i>	€	€	€	€
BATEN					
Baten uit eigen fondsenwerving	2.6.1	5,494,582	5,588,605	5,725,373	5,491,010
Baten uit eigen fondsenwerving-overheid	2.6.1	76,584	-	-	-
Baten uit acties van derden	2.6.2	15,654	-	16,038	-
Rentebaten en baten uit beleggingen	2.6.3	(37,578)	100,069	276,364	75,254
Overige baten	2.6.4	87,615	84,258	95,833	83,177
Totaal baten		5,636,857	5,772,932	6,113,608	5,649,441
LASTEN					
Besteed aan doelstellingen	2.6.9				
Dierenwelzijnsprojecten in diverse landen	2.6.5	968,624	917,431	2,187,464	450,450
Voorlichting en educatie	2.6.6	2,404,723	2,546,174	2,462,982	3,190,847
		3,373,347	3,463,605	4,650,446	3,641,297
Werving baten					
Kosten eigen fondsenwerving	2.6.7	969,561	1,128,052	1,042,090	1,062,938
Beheer en administratie					
Kosten beheer en administratie	2.6.8	583,554	660,690	568,978	670,950
Totaal lasten		4,926,462	5,252,347	6,261,514	5,375,185
Resultaat		710,395	520,585	(147,906)	274,256
Resultaatbestemming					
Continuïteitsreserve	2.5.3	(860,482)	520,585	(147,906)	274,256
Bestemmingsreserve	2.5.3	1,570,877	-	-	-
		710,395	520,585	(147,906)	274,256
De toelichting vormt een integraal onderdeel van deze jaarrekening					

2.3 Kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op 30 juni 2016

	Gerealiseerd	Gerealiseerd
	2015/2016	2014/2015
	€	€
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Resultaat boekjaar	710,395	(147,906)
Correcties ter afstemming saldo baten en lasten met de netto kasstroom uit operationele activiteiten		
Afschrijvingen	38,788	37,020
Mutaties in bedrijfsactiva en -passiva		
Investerings in Materiële vaste activa	(25,149)	(7,844)
Investerings in Financiële vaste activa/Vastrentende waarden	151,132	(895,503)
Investerings in Financiële vaste activa/Aandelen	38,290	(320,259)
Investerings in Financiële vaste activa/overige beleggingen	(1,522)	(129,171)
Afname Vorderingen en vooruitbetaalde kosten	(110,067)	438,333
Afname Kortlopende schulden/gelieerde organisaties	73,132	(29,929)
Toename Kortlopende schulden/Crediteuren, belastingen en premies	(39,068)	51,571
Toename Kortlopende schulden/ Te betalen kosten	12,650	23,101
Afname Kortlopende schulden/Overige schulden	(28,538)	(13,260)
Netto kasstroom	<u>820,043</u>	<u>(993,847)</u>
Mutatie in liquide middelen	820,043	(993,847)
Saldo liquide middelen, aanvang boekjaar	1,952,167	2,946,014
Saldo liquide middelen, einde boekjaar	<u>2,772,210</u>	<u>1,952,167</u>
De toelichting vormt een integraal onderdeel van deze jaarrekening		

2.4 Toelichting algemeen

2.4.1 *Organisatie*

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare), hierna genoemd "Stichting" of "Stichting IFAW", is een Nederlandse stichting gevestigd te Den Haag, opgericht op 7 april 1981. Stichting IFAW is aangesloten bij een internationaal opererende groep organisaties zonder winstoogmerk die samen het International Fund for Animal Welfare (IFAW) vormen.

Het IFAW heeft als missie het redden en beschermen van dieren wereldwijd. De Organisatie redt individuele dieren, beschermt populaties en werkt aan het behoud van leefgebieden. Het IFAW zet zich in voor de bescherming van dieren tegen wreedheden, uitsterven, commerciële uitbuiting, de instandhouding van hun leefgebieden en het redden van dieren in crisis- en noodsituaties.

De Stichting voert programma's uit die educatief, wetenschappelijk of onderzoekend van aard zijn en zijn ontworpen om het publieke bewustzijn met betrekking tot dieren en hun behoeften te vergroten. Daarnaast financiert de Stichting specifieke eigen programma's en levert zij bijdragen aan andere organisaties op het gebied van natuurbehoud en dierenbescherming.

2.4.2 *Gelieerde organisaties*

De Stichting IFAW is gelieerd aan de volgende non-profitorganisaties:

- International Fund for Animal Welfare (Australië) Pty Ltd
- International Fund for Animal Welfare Inc./Fonds international pour la protection des animaux inc. (Canada)
- Fonds international pour la protection des animaux (IFAW Frankrijk)
- IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds gGmbH (Duitsland)
- International Fund for Animal Welfare NPC (Zuid-Afrika)
- International Fund for Animal Welfare (IFAW) (Verenigd Koninkrijk)
- International Fund for Animal Welfare IFAW in Action (Verenigd Koninkrijk)
- IFAW Commerce Limited (Verenigd Koninkrijk)
- International Fund for Animal Welfare, Inc. (Verenigde Staten)

De Stichting en aan haar gelieerde organisaties zijn door hun Bestuur en Raad van Toezicht gemachtigd om als afzonderlijke, onafhankelijke eenheden te opereren. De activa van Stichting IFAW wordt gescheiden gehouden van en niet vermengd met die van aan haar gelieerde organisaties.

2.4.3 *Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen*

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn 650 'Fondsenwervende instellingen' die door de Raad voor de Jaarverslaggeving is gepubliceerd en conform de 'Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen' van de Vereniging van Fondsenwervende Instellingen (VFI). Doel van deze richtlijnen is inzicht te geven in de kosten en besteding van gelden van de Stichting in relatie tot het doel waarvoor die fondsen zijn bijeengebracht.

2.4.4 *Grondslagen van waardering*

Algemeen

Tenzij anders vermeld, zijn alle activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vreemde valuta

Alle activa in vreemde valuta, inclusief liquide middelen in buitenlandse rentedragende valutarekeningen, worden tot Euro's herleid tegen koersen die gelden per balansdatum. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend in Euro's tegen koersen die gelden op de data van deze transacties. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde koerswinsten en -verliezen op vreemdevalutatransacties zijn als Overige baten en lasten opgenomen in de staat van baten en lasten over het jaar.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa, bestaande uit kantoorinventaris, gebouwen, en auto, zijn gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs, onder aftrek van lineair berekende jaarlijkse afschrijvingen die worden berekend op basis van de geschatte economische levensduur. De levensduur van deze activa varieert van 3 tot 40 jaar. Verkochte of volledig afgeschreven inventaris wordt van de rekeningen 'vaste activa' en 'cumulatieve afschrijving' afgeboekt.

Financiële vaste activa

Obligaties, aandelen en overige beleggingen worden gewaardeerd tegen beurswaarde per balansdatum. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde koerswinsten en -verliezen zijn opgenomen in de staat van baten en lasten over het jaar.

Niet op de beurs genoteerde beleggingen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, rekening houdend met mogelijke oninbaarheid op grond van individuele beoordeling van de openstaande posten.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan mede uit kortetermijndeposito's met oorspronkelijke vervaldatum van minder dan drie maanden ten tijde van aankoop.

Financiële derivaten

Financiële derivaten worden gewaardeerd tegen marktwaarde en worden jaarlijks per balansdatum eveneens op basis van actuele marktwaarde opnieuw gewaardeerd. Voor toekomstige waardering en resultaatbepaling van eerstehands financiële derivaten wordt verwezen naar de waarderingsgrondslagen per balansdatum.

Reserves

Het doel van de ten behoeve van IFAW wereldwijd aangehouden reserves is tweeledig: enerzijds dienen deze reserves om de financiële risico's te verminderen die inherent zijn aan de activiteiten van de Organisatie; anderzijds versterken zij de financiële basis om de programma's doorgang te laten vinden en de reputatie van het IFAW te bevorderen. De wereldwijd aan het IFAW gelieerde organisaties zijn financieel en operationeel onderling

afhankelijk van elkaar. De omvang en aard van de reserves die de overige IFAW-organisaties aanhouden, kunnen als zodanig afwijken.

Per 30 juni 2016 wordt door Stichting IFAW een continuïteitsreserve en een bestemmingsreserve aangehouden.

De **continuïteitsreserve** wordt aangehouden om te waarborgen dat de Organisatie ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen en om de financiële risico's te verminderen die inherent zijn aan de activiteiten van de Organisatie (zie toelichting 2.5.3 bij de Jaarrekening).

De **bestemmingsreserve** stelt Stichting IFAW in staat beleggingsopbrengsten te genereren. Deze reserve wordt aangehouden als vrij beschikbare financieringsbron ter ondersteuning van de strategische langetermijndoelstellingen van de Organisatie (zie toelichting 2.5.3 en 2.5.7 bij de Jaarrekening).

Schulden en nog te betalen kosten

Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Belastingen

Stichting IFAW is geregistreerd als een Nederlandse stichting en is als zodanig vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Gebruik van schattingen

Teneinde de jaarrekening in overeenstemming met algemeen aanvaarde grondslagen voor waardering en presentatie op te kunnen stellen, dient het management schattingen en veronderstellingen te maken, die de gerapporteerde bedragen van bezittingen, schulden en de toelichting van voorwaardelijke bezittingen en schulden per 30 juni 2016 en 2015 evenals de gerapporteerde baten en lasten over het boekjaar beïnvloeden. Werkelijke resultaten kunnen afwijken van de schattingen zoals opgenomen in de jaarrekening.

Baten uit eigen fondsenwerving

Giften en donaties die zijn ontvangen in het boekjaar worden, onder aftrek van eventuele verschuldigde belastingen, verantwoord als baten uit eigen fondsenwerving. Inkomsten uit nalatenschappen worden als baten verantwoord in het jaar dat deze betrouwbaar kunnen worden geschat.

Giften in natura hebben betrekking op geplaatste advertenties die zijn gewaardeerd tegen marktwaarde. De financiële verantwoording van de giften in natura beïnvloeden niet het resultaat noch het vermogen, echter wel het volume van baten en lasten. De baten worden opgenomen onder de rubriek baten uit eigen fondsenwerving, de lasten worden per categorie toegerekend in overeenstemming met de toerekening van de overige kosten.

Bestedingen

De kosten van programma's en andere activiteiten zijn op functionele basis gerecapituleerd en in de staat van baten en lasten verantwoord. Dientengevolge zijn bepaalde gezamenlijke kosten toegerekend aan 'Besteed aan doelstellingen', 'Kosten eigen fondsenwerving' en 'Kosten beheer en administratie' op basis van de geschatte tijd die is besteed aan iedere activiteit door professionals en werknemers. Kosten die gepaard gaan met mailingacties echter, worden toegerekend op basis van de inhoud van de verzonden mailings of geplaatste advertenties. Tot de 'Kosten beheer en administratie' behoren de kosten van toezicht, organisatiebeheer, algemene verslaglegging, budgettering,

financiering en alle overige management- en beheerskosten die ten behoeve van charitatieve activiteiten worden gemaakt.

Pensioenen

Stichting IFAW heeft een pensioenregeling voor werknemers op basis van een beschikbarepremieregeling ('de Regeling'). Zodra een werknemer als deelnemer toetreedt tot de Regeling kan hij er rechten aan ontlene. Stichting IFAW doteert aan de Regeling op basis van de salarissen en leeftijden van de verschillende werknemers. Het totaal van deze doteringen bedroeg in 2016 €58.024 en in 2015 €59.577. De premies die door Stichting IFAW in 'de Regeling' zijn gestort, worden door Delta Lloyd belegd in een zogenaamd Life Cycle beleggings fonds en worden niet geïndexeerd. Werknemers wordt de vrijheid geboden, op basis van het aantal tot pensioenleeftijd te werken jaren, te kiezen uit een defensief, neutraal of offensief Life Cycle fonds. Op basis van het gekozen fonds kunnen beleggingsrisico's worden beheerd en beperkt. Werknemers zijn op 67 jarige leeftijd gerechtigd de waarde van het beleggingsfonds in een pensioenregeling te storten.

Transacties met verbonden partijen

Stichting IFAW gaat regelmatig financiële verplichtingen aan met de aan haar gelieerde organisaties. Al deze transacties vinden plaats in het kader van de normale bedrijfsuitoefening en worden verantwoord tegen kostprijs die overeenkomt met de marktwaarde van de geboden diensten. Voorbeelden van transacties met verbonden partijen zijn bijdragen aan gelieerde organisaties (in het kader van hun doelstellingen) en bijdragen aan de Amerikaanse zusterorganisatie (ter ondersteuning van bepaalde programma's en fondsenwervingsactiviteiten en op het gebied van administratie, ICT en management). Deze diensten worden verricht tegen kostprijs, die volgens het bestuur van Stichting IFAW overeenkomt met de geldende marktwaarde van de geboden diensten. Kosten worden vastgesteld naar rato van het aandeel van Stichting IFAW in de baten en lasten van IFAW wereldwijd waarvan bijdragen aan en van gelieerde organisaties in mindering worden gebracht.

2.5 Toelichting op de balans per 30 juni 2016

2.5.1 Bedrijfsmiddelen

	Grond	Gebouw en verbouwingen	Meubilair/kantoor- inventaris en computer apparatuur	Auto	Totaal
	€	€	€	€	€
Boekwaarde per 30 juni 2015					
Aanschafwaarde	379,500	1,309,887	59,233	7,844	1,756,464
Cumulatieve afschrijvingen	-	(311,097)	(54,708)	-	(365,805)
	<u>379,500</u>	<u>998,790</u>	<u>4,525</u>	<u>7,844</u>	<u>1,390,659</u>
Mutaties in 2015/2016					
Investerings	-	13,322	11,827	-	25,149
Desinvesteringen	-	-	(9,056)	-	(9,056)
Afschrijvingen	-	(33,264)	(3,955)	(1,569)	(38,788)
Afschrijvingen desinvesteringen	-	-	9,056	-	9,056
	<u>-</u>	<u>(19,942)</u>	<u>7,872</u>	<u>(1,569)</u>	<u>(13,639)</u>
Boekwaarde per 30 juni 2016					
Aanschafwaarde	379,500	1,323,209	62,004	7,844	1,772,557
Cumulatieve afschrijvingen/desinvesteringen	-	(344,361)	(49,607)	(1,569)	(395,537)
	<u>379,500</u>	<u>978,848</u>	<u>12,397</u>	<u>6,275</u>	<u>1,377,020</u>
Afschrijvingstermijn/ levensduur (in jaren):	n.v.t.	40	5 en 3	5	

De bedrijfsmiddelen dienen ten behoeve van de bedrijfsvoering.

2.5.2 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen bestaan voornamelijk uit nog te ontvangen nalatenschappen. Vooruitbetaalde kosten betreffen aan leveranciers of dienstverleners betaalde bedragen in afwachting van de ontvangst van goederen of diensten.

	30 juni 2016	30 juni 2015
	€	€
Nog te ontvangen nalatenschappen	677,642	611,584
Overige vorderingen	17,604	3,993
Vooruitbetaalde kosten	8,409	178
Overige overlopende activa	22,167	-
	<u>725,822</u>	<u>615,755</u>

2.5.3 Reserves

De **continuïteitsreserve** wordt gevormd door de cumulatieve netto inkomsten uit het lopend boekjaar en vorige boekjaren, en wordt aangehouden om te waarborgen dat Stichting IFAW ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De continuïteitsreserve bedraagt per 30 juni 2016 €3,4 miljoen. Stichting IFAW stelt zich ten doel om de reserve, conform de richtlijn 650 'Fondsenwervende instellingen' en 'Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen' van de Vereniging van Fondsenwervende Instellingen (VFI) niet hoger te laten uitkomen dan 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie/operationele kosten die ongeveer €3,5 miljoen (boekjaar 2015) bedragen

	€
Stand per 30 juni 2015	4,304,842
Toevoeging aan continuïteitsreserve in verband met positief resultaat 2015/2016	710,395
Onttrekking aan continuïteitsreserve in verband met mutatie bestemmingsreserve	(1,570,877)
Stand per 30 juni 2016	<u>3,444,360</u>

De **bestemmingsreserve** stelt Stichting IFAW in staat om effecten aan te houden die opbrengsten genereren. De beleggingsopbrengsten worden aangehouden als vrij beschikbare financieringsbron ter ondersteuning van strategische langetermijndoelstellingen van de Organisatie. Stichting IFAW houdt een bestemmingsreserve aan ter grootte van de waarde van de som van de financiële vaste activa en saldo van de beleggingsrekening per 30 juni 2016 (zie toelichting 2.5.7).

	€
Stand per 30 juni 2015	-
Toevoeging aan bestemmingsreserve	1,570,877
Stand per 30 juni 2016	<u>1,570,877</u>

2.5.4 Langlopende schulden

Deze post wordt gevormd door de hoofdsom van een hypothecaire lening voor de financiering van de aankoop van een gebouw op het adres Javastraat 56, Den Haag, ten behoeve van de bedrijfsuitoefening. In boekjaar 2006 leende de Organisatie €1.100.000 van ING Bank.

De Organisatie is per september 2015, einde van de vaste rente termijn van de ING lening, een nieuwe lening aangegaan bij de Triodos Bank voor het bedrag van €974.000. De aflossingstermijn van de Triodos Bank lening is 10 jaar waarbij gedurende de looptijd aflossingen ter grootte van €7.123,83 plaatsvinden aan het einde van elk kwartaal

en een eindaflossing van €681.800 zal plaatsvinden aan het einde van looptijd. Het rentepercentage over deze lening bedraagt 2,86% en staat voor 10 jaar vast. Als zekerheid voor de betaling van de lening is door de Organisatie aan de Triodos bank een eerste recht van hypotheek verleend op de Javastraat 56, 2585 AR Den Haag, sectie P, nummer 9122 ten bedrage van €1.000.000, te vermeerderen met 37,5% voor rente en kosten waarbij tevens een eerste recht van pand wordt gevestigd zoals bepaald in de Kredietovereenkomst (artikel 44 van de Algemene Voorwaarden).

2.5.5 Verschuldigd aan/te ontvangen van gelieerde organisaties (netto)

	30 juni 2016	30 juni 2015
	€	€
IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds GmbH (Duitsland)	14,419	30,347
Fonds international pour la protection des animaux inc. (Frankrijk)	9,472	2,459
International Fund for Animal Welfare (Australië)	-	537
	<u>23,891</u>	<u>33,343</u>
International Fund for Animal Welfare (Verenigd Koninkrijk)	(95,746)	(78,643)
International Fund for Animal Welfare Inc. (Verenigde Staten)*	(105,411)	(58,597)
International Fund for Animal Welfare NPC (Zuid-Afrika)	-	(237)
	<u>(201,157)</u>	<u>(137,477)</u>

* Saldo resulteert in hoofdzaak uit bijdragen in gedeelde institutionele kosten.

2.5.6 Nog te betalen kosten

	30 juni 2016	30 juni 2015
	€	€
Accountants- en advieskosten	31,890	31,927
Overige nog te betalen kosten	36,774	76,310
Vooruit ontvangen bedragen**	54,240	2,016
	<u>122,904</u>	<u>110,253</u>

** Euro 51,092 kortlopende projectverplichtingen IUCN, National Committee of The Netherlands (zie toelichting 2.6.1)

2.5.7 Financiële vaste activa/Liquide middelen

Stichting IFAW (International Fund for Animal Welfare) houdt een langetermijn bestemmingsreserve beleggingsfonds aan dat door 'Quilter Cheviot' in overeenstemming met het beleggingsstatuut van het IFAW wordt beheerd. Het doel van het beleggingsfonds is te fungeren als financieringsbron van de strategische langetermijndoelstellingen van Stichting IFAW en te zorgen voor financiële stabiliteit. De hoogte van de bestemmingsreserve wordt bepaald door de waarde van de som van de financiële vaste activa (€1.479.916) en saldo van de beleggingsrekening (€90.961) per 30

juni 2016, in totaal €1.570.877. De beleggingen worden zorgvuldig en deskundig bepaald, het beleggingsprofiel is dat van een 'behoedzaam belegger'.

Overeenkomstig het beleggingsbeleid van het IFAW is het de vermogensbeheerder verboden te beleggen in ondernemingen die zich met de volgende activiteiten bezighouden: dierproeven, intensieve veehouderij, niet-duurzame houtproductie, de handel in dierenbont of de handel in diersoorten die met uitsterven worden bedreigd en/of wreed worden behandeld en producenten van wapens die krachtens internationale verdragen zijn verboden.

Het netto beleggingsrendement van het reservefonds wordt twee maal per jaar geëvalueerd in het licht van de beleggingsdoelstellingen. De bevindingen worden aan het Finance Committee gerapporteerd.

	Obligaties	Aandelen	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€
Balans per 30 juni 2015	362,178	1,116,723	188,915	1,667,816
Aankopen	78,135	272,735	29,399	380,269
Verkopen	(88,551)	(378,278)	-	(466,829)
Gerealiseerd koersresultaat	4,969	5,941	-	10,910
Ongerealiseerd koersresultaat	(32,843)	(51,530)	(27,877)	(112,250)
Balans per 30 juni 2016	323,888	965,591	190,437	1,479,916

		30 juni 2016		30 juni 2015
		€		€
Obligaties	8%	323,888	10%	362,178
Aandelen	23%	965,591	31%	1,116,723
Overige beleggingen	4%	190,437	5%	188,915
		1,479,916		1,667,816
Beleggingsrekening	2%	90,961	1%	28,785
Overige liquide middelen	63%	2,681,250	53%	1,923,382
		2,772,211		1,952,167
	100%	4,252,127	100%	3,619,983

2.5.8 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Het IFAW heeft verscheidene niet uit de balans blijvende rechten inzake erfenissen en toegezegde schenkingen onder vruchtgebruik. De rechten zijn momenteel nog niet kwantificeerbaar en zullen worden verantwoord zodra de waarde hiervan kan worden vastgesteld.

2.6 Toelichting op de staat van baten en lasten over het boekjaar afgesloten op 30 juni 2016

2.6.1 Baten uit eigen fondsenwerving

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2015/2016	2015/2016	2014/2015
	€	€	€
Giften mailingacties voorlichting en educatie	4,616,034	4,799,705	4,947,205
Nalatenschappen	771,000	637,615	621,356
Bijdrage Stichtingen	6,971	-	-
Overige baten eigen fondsenwerving	41,493	151,285	111,870
Giften in natura	59,084	-	44,942
	<u>5,494,582</u>	<u>5,588,605</u>	<u>5,725,373</u>

De inkomsten uit educatieve mailings waren € 183.000,- minder dan begroot; inkomsten uit nalatenschappen daarentegen waren € 133.000,- hoger dan begroot. We nemen voor deze laatste post bescheiden bedragen op in de begroting, aangezien het niet altijd mogelijk blijkt de begrote inkomsten te realiseren. De Organisatie heeft in het verslagjaar giften in natura ontvangen van Google AdWords met betrekking tot advertenties op de betreffende website ter waarde van € 59.000,-. Zoals vermeld onder punt 2.4.4 in de grondslagen van waardering, zijn de advertenties gewaardeerd tegen marktwaarde.

Baten uit eigen fondsenwerving-overheid

In het boekjaar 2015/2016 heeft IUCN, National Committee of The Netherlands, een subsidiebijdrage toegekend aan Stichting IFAW in het kader van het 'Wildlife Crime Programme Law Enforcement Component' programma. Het programma wordt gefinancierd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken waarbij Stichting participeert in een project dat bijdraagt aan de bestrijding van Wildlife Crime in de Hoorn van Afrika. De subsidiebijdrage heeft betrekking op de periode van 1 januari tot en met 30 juni 2016. Een deel van de activiteiten die gepland en gebudgeteerd waren in laatstvermelde periode zijn uitgesteld naar de tweede helft van 2016.

	Werkelijk 2015/2016	Begroot 2015/2016	Werkelijk 2014/2015
	€	€	€
Ministerie van Buitenlandse Zaken/ IUCN, National Committee of the Netherlands - Funding Programme: Wildlife Crime Programme Law Enforcement Component	76,584	-	-
	Werkelijk 2015/2016	Begroot 2015/2016	Werkelijk 2014/2015
	€	€	€
Subsidiebijdrage toegekend door IUCN, National Committee of The Netherlands/Ministerie van Buitenlandse Zaken	127,676	-	-
Vooruit ontvangen bedragen, zie toelichting 2.5.6	(51,092)	-	-
Totaal subsidiebijdrage IUCN	76,584	-	-
Besteding aan project ter bestrijding Wildlife Crime in de Hoorn van Afrika 01 januari - 30 juni 2016:			
Project kosten	66,833	-	-
Algemene vaste kosten	9,751	-	-
Totale kosten IUCN project	76,584	-	-

2.6.2 Baten uit acties van derden

	Werkelijk 2015/2016	Begroot 2015/2016	Werkelijk 2014/2015
	€	€	€
Deelname Sponsorloterij	15,654	-	16,038

2.6.3 Rente en baten uit beleggingen

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2015/2016	2015/2016	2014/2015
	€	€	€
Rente en baten uit beleggingen			
Rente bankrekeningen	4,131	-	14,421
Gerealiseerd koersresultaat vastrentende waarden	4,969	-	1,901
Ongerealiseerd koersresultaat vastrentende waarden	(32,843)	-	33,328
Rente vastrentende waarden en dividend aandelen	44,364	21,730	36,372
Gerealiseerd koersresultaat overige beleggingen	5,941	-	44,373
Ongerealiseerd koersresultaat aandelen/overige beleggingen	(79,407)	-	158,277
	(56,976)	21,730	274,251
Koersresultaat omrekening vreemde valuta's	3,608	-	3,287
Ongerealiseerd koersresultaat valutatermijncontracten	22,167	78,339	-
	25,775	78,339	3,287
Bruto beleggingsresultaat	(27,070)	100,069	291,959
Kosten van beleggingen	(10,508)	-	(15,595)
Netto beleggingsresultaat	(37,578)	100,069	276,364
Rendement op beleggingen (zie toelichting 2.5.7)	-1%		8%

Het IFAW hanteert een beleggingsbeleid in overeenstemming met het beleid inzake financiële reserves en beleggingsstatuut van het IFAW. Gestreefd wordt naar maximaal rendement van beleggingen, waarvan de keuze verenigbaar dient te zijn met de waarden en idealen die het IFAW voorstaat. Beleggingskeuzes komen tot stand op advies van gekwalificeerde adviseurs en met inachtneming van de voorschriften inzake ethisch beleggen van het IFAW, overeenkomstig de doelstellingen van het IFAW ten aanzien van natuurbeheer en dierenbescherming en de eigen Principeverklaring.

Het IFAW maakt gebruik van valutatermijncontracten om toekomstige fluctuaties in kasstromen af te dekken. Niet-gerealiseerde (winsten)/verliezen worden per balansdatum op basis van reële waarde verantwoord. De Organisatie heeft per 30 juni 2016 lopende contracten gewaardeerd, €1.331.000 ter afdekking van mogelijke fluctuaties in kasstromen gedurende de eerstvolgende twaalf maanden.

2.6.4 Overige baten

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2015/2016	2015/2016	2014/2015
	€	€	€
Overige baten			
Huurinkomsten	6,600	6,600	6,100
Vergoeding verleende diensten EU Financial Service Center	81,015	77,658	89,733
	<u>87,615</u>	<u>84,258</u>	<u>95,833</u>

Verhuurinkomsten hebben betrekking op een deel van het gebouw op het adres Javastraat 56, waar Stichting IFAW is gevestigd. In de loop van het boekjaar namen de verhuurinkomsten toe als gevolg van nieuwe huurders.

Het EU Financial Service Center biedt aan vier Europese IFAW-kantoren (Frankrijk, België, Duitsland en Nederland) ondersteuning op het gebied van financiële verslaglegging en verslaggeving, elementair financieel beheer, kasbeheer, loonadministratie en accountantscontrole.

2.6.5 to 2.6.8 Kostentoerekening

Kostenverdeelstaat 2015/2016:

Toelichting:	2.6.5	2.6.6	2.6.7	2.6.8		
	Besteed aan doelstellingen					
	Dierenwelzijns- projecten in diverse landen	Voorlichting en educatie	Eigen fondsenwerving	Beheer en administratie	Werkelijk 2015/2016	Begroot 2015/2016
	€	€	€	€	€	€
Directe programmakosten:						
Projecten in eigen beheer	113,179	11,162		-	124,341	47,707
Bijdragen aan programma's derden	25,414			-	25,414	4,587
Bijdragen aan gelieerde organisaties voor internationale programma's	830,031			-	830,031	917,431
Operationele kosten:						
Kosten mailingacties voorlichting en educatie	-	783,908	621,434	57,788	1,463,130	1,625,032
Dienstverlening Programma's, Communicatie, ICT IFAW, Inc.(VS)	-	817,018	180,785	247,272	1,245,075	1,390,739
Personeelskosten	-	515,920	132,392	133,125	781,437	790,392
Huisvestingskosten	-	133,058	23,094	31,815	187,967	221,482
Reis- en representatiekosten	-	9,491	2,492	6,066	18,049	37,358
Financiële lasten en overige kosten	-	134,166	9,364	107,488	251,018	217,619
Totaal bestedingen	968,624	2,404,723	969,561	583,554	4,926,462	5,252,347
Kengetallen						
Kosten eigen fondsenwerving/inkomsten eigen fondsenwerving					17.6%	20.2%
Totaal Besteed aan doelstellingen/totale inkomsten					59.8%	60.0%
Totaal Besteed aan doelstellingen/totale uitgaven					68.5%	65.9%
Kosten beheer en administratie/totale uitgaven					11.8%	12.6%

Ter vergelijking: Kostenverdeelstaat 2014/2015:

Toelichting:	2.6.5	2.6.6	2.6.7	2.6.8		
	Besteed aan doelstellingen					
	Dierenwelzijns- projecten in diverse landen	Voorlichting en educatie	Eigen fondsenwerving	Beheer en administratie	Werkelijk 2014/2015	Begroot 2014/2015
	€	€	€	€	€	€
Directe programmakosten:						
Projecten in eigen beheer	-	63,406		-	63,406	31,746
Bijdragen aan programma's derden	7,576			-	7,576	8,061
Bijdragen aan gelieerde organisaties voor internationale programma's	2,179,888			-	2,179,888	1,515,152
Operationele kosten:						
Kosten mailingacties voorlichting en educatie	-	895,363	713,370	44,708	1,653,441	1,769,286
Dienstverlening Programma's, Communicatie, ICT IFAW, Inc.(VS)	-	700,328	159,245	236,402	1,095,975	1,297,118
Personeelskosten	-	591,822	139,326	139,952	871,100	814,308
Huisvestingskosten	-	81,638	18,410	28,755	128,803	194,503
Reis- en representatiekosten	-	7,059	1,655	4,959	13,673	27,634
Financiële lasten en overige kosten	-	123,366	10,084	114,202	247,652	144,530
Totaal bestedingen	2,187,464	2,462,982	1,042,090	568,978	6,261,514	5,802,338
Kengetallen						
Kosten eigen fondsenwerving/inkomsten eigen fondsenwerving					18.2%	14.7%
Totaal Besteed aan doelstellingen/totale inkomsten					76.1%	74.6%
Totaal Besteed aan doelstellingen/totale uitgaven					74.3%	78.0%
Kosten beheer en administratie/totale uitgaven					9.1%	7.1%

Directe programmakosten bestaan uit kosten die geheel toe te rekenen zijn aan programmaondersteuning.

- 'Projecten in eigen beheer' omvat directe beheerskosten ten behoeve van programma's. Deze kosten bestaan uit accountants- en advieskosten alsmede reis- en verblijfskosten die direct aan de belangrijkste programmagebieden van Stichting IFAW kunnen worden toegerekend. In directe programmakosten zijn voorts begrepen:
- 'Bijdragen en donaties aan gelieerde organisaties voor internationale programma's en donaties', gevormd door onvoorwaardelijke bijdragen aan de realisering van de doelstellingen van andere IFAW-organisaties, die overeenkomen met die van de Stichting IFAW.

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2015/2016	2015/2016	2014/2015
	€	€	€
International Fund for Animal Welfare Inc. (Verenigde Staten)	333,640	368,772	965,595
International Fund for Animal Welfare Inc./Fonds international pour la protection des animaux Inc. (Canada)	283,491	313,342	363,292
International Fund for Animal Welfare NPC (Zuid- Afrika)	207,900	229,791	850,001
Fonds international pour la protection des animaux inc. (Frankrijk)	-	-	-
International Fund for Animal Welfare (Verenigd Koninkrijk)	5,000	5,526	1,000
	<u>830,031</u>	<u>917,431</u>	<u>2,179,888</u>

Operationale kosten omvat alle kosten die zijn gemaakt ter bevordering van de Doelstellingen van de Stichting, alsmede kosten in het kader van Eigen fondsenwerving en kosten Beheer en administratie.

- 'Kosten mailingacties voorlichting en educatie' bestaan uit accountants- en advieskosten, kosten drukwerk, vormgeving en porti, alsmede kosten van verwerking van respons op de mailings en andere kosten die met de productie en distributie van educatieve en op fondsenwerving gerichte mailings samenhangen.
- 'Kosten voor dienstverlening IFAW, Inc. (VS)' bestaan uit kosten ter ondersteuning van bepaalde programma's en fondsenwervingsactiviteiten, communicatie, IT en management.
- Uitvoeringskosten ten laste van het EU Financial Service Center, sinds 1 juli 2013 gevestigd op het adres van Stichting IFAW in Den Haag, worden onder kosten Beheer en administratie verantwoord en bedroegen in boekjaar 2015/2016 €113.284.
- Personeelskosten' bestaat uit vergoedingen en betalingen die aan of namens werknemers en externe dienstverleners zijn gedaan.

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2015/2016	2015/2016	2014/2015
	€	€	€
Salarissen werknemers	531,925	530,306	600,863
Sociale lasten, voorzieningen inclusief pensioenlasten	178,691	182,966	204,067
Vergoedingen externe dienstverlening	79,736	77,120	81,766
	790,352	790,392	886,696
Toerekening van salariskosten aan projectkosten IUCN, zie toelichting 2.6.1	(8,915)	-	-
	781,437	790,392	886,696

Het bestuur van Stichting IFAW ontving geen bezoldiging in de boekjaren eindigend op 30 juni 2016 en 2015.
Het bruto salaris van de Directeur bedroeg in het afgesloten boekjaar € 76.527,- (2015: €76.527,-).

Het gemiddeld aantal werknemers (inclusief part-timers) werkzaam bij de Stichting IFAW in 2016 was 13 (2015: 14)

Op basis van het percentage part-time werknemers van 62% per 30 juni 2016 (2015: 71%), bedroeg het aantal FTE's in boekjaar 2016, 11.1 (2015: 11.9).

Onderverdeeld naar functie en FTE's:

	FTE	FTE
	2015/2016	2014/2015
Besteed aan doelstellingen	7.6	9.0
Eigen fondsenwerving	2.1	0.9
Beheer en administratie (1)	1.5	2.0
	11.1	11.9
(1) Inclusief 1.3 FTE EU Financial Service Center		

- 'Huisvestingskosten' bestaat uit kosten van telecommunicatie, openbare voorzieningen, kantoorapparatuur en de kosten van onderhoud van de kantoren van Stichting IFAW.
- 'Reis- en representatiekosten' omvat de kosten van vliegreizen, hotelaccommodatie en maaltijden ten behoeve van de gewone bedrijfsactiviteiten.
- Onder 'Financiële lasten en overige kosten' vallen diverse gewone bedrijfskosten, met inbegrip van rentelasten.

2.6.9 Bestedingen toegerekend aan kernactiviteiten IFAW

	Projecten in eigen beheer	Bijdragen aan gelieerde organisaties internationale programma's	Operationele kosten	Totaal werkelijk 2015/2016	Totaal werkelijk 2015/2016	Begroot 2015/2016	Totaal werkelijk 2014/2015
	€	€	€	€		€	€
Olifanten	2,500	81,186	135,047	218,733	7%	827,361	1,110,865
Walvissen	-	-	267,644	267,644	8%	245,953	330,232
Wildlifecrimina liteit & bewustmaking consument	94,950	471,382	710,910	1,277,242	38%	976,569	1,311,201
Huisdieren	52,305	150,857	742,309	945,471	28%	956,699	1,284,522
Noodhulp	-	71,385	378,826	450,211	13%	308,181	413,782
Animal Action Educatie	-	55,221	158,825	214,046	6%	148,842	199,844
	149,755	830,031	2,393,561	3,373,347	100%	3,463,605	4,650,446

Den Haag, 9 februari 2017

Margaret Kennedy
Voorzitter Audit Committee

3. Overige gegevens

3.1 Accountantsverklaring

3.2 Meerjarenbegroting Boekjaar 2017-2019 *

Gecombineerde staat van baten en lasten

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
	Werkelijk	Begroot	Begroot	Begroot
	€	€	€	€
BATEN				
Baten uit eigen fondsenwerving	5,494,582	5,491,010	5,095,986	4,983,741
Baten uit eigen fondsenwerving-overheid	76,584	0	0	0
Baten uit acties van derden	15,654	0	0	0
Rentebaten en baten uit beleggingen	-37,578	75,254	76,001	76,754
Overige baten	87,615	83,177	84,600	84,600
Totaal baten	5,636,857	5,649,441	5,256,586	5,145,095
LASTEN				
<i>Directe programmakosten:</i>				
Projecten in eigen beheer	124,341	620,115	147,146	108,346
Bijdragen aan programma's derden	25,414	40,541	60,000	0
Bijdragen aan gelieerde organisaties voor internationale programma's	830,031	450,450	400,000	400,000
	979,786	1,111,106	607,146	508,346
<i>Operationele kosten:</i>				
Kosten mailingacties voorlichting en educatie	1,463,130	1,339,590	1,353,659	1,387,528
Dienstverlening Programma's, Communicatie, ICT IFAW, Inc.(VS)	1,245,075	1,536,897	1,575,000	1,575,000
Personeelskosten	781,437	857,907	865,154	865,659
Huis vestingskosten	187,967	329,025	329,128	348,556
Reis- en representatiekosten	18,049	31,703	31,700	31,700
Financiële lasten en overige kosten	251,018	168,957	166,723	167,735
	3,946,676	4,264,079	4,321,364	4,376,178
Totaal lasten	4,926,462	5,375,185	4,928,510	4,884,524
Resultaat	710,395	274,256	328,077	260,571
*) Op deze meerjarenbegroting is geen accountantscontrole toegepast				

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting IFAW

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2015-2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2015-2016 van Stichting IFAW te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting IFAW op 30 juni 2016 en van het resultaat over 2015-2016 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende Instellingen' (RJ 650).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 30 juni 2016;
2. de staat van baten en lasten over 2015-2016; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting IFAW zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het directieverslag;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ 650 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ 650 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag in overeenstemming met RJ 650.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaaf zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Rijswijk, 21 februari 2017

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

(w.g) Drs. T.H. de Rek RA